

Violența față de copii în Republica Moldova

Raport asupra studiului

Agenția de implementare:

Ministerul Educației și Tineretului al Republicii Moldova
Ministerul Protecției Sociale, Familiei și Copilului al Republicii Moldova

Studiul a fost efectuat în colaborare cu Ministerul Educației și Tineretului al Republicii Moldova și Ministerul Protecției Sociale, Familiei și Copilului al Republicii Moldova.

Realizarea studiului a fost susținută financiar și asistată tehnic de Reprezentanța UNICEF în Republica Moldova.

Datele au fost colectate de Institutul de Marketing și Sondaje IMAS-Inc.

Echipa de implementare de la IMAS-Inc.:

Doru PETRUȚI
manager general

Paul ACATRINI
director executiv

Veronica TUDOSOV
director al departamentului Studii Cantitative

Ecaterina SOFRONI
cercetător senior

Ediție coordonată de:

Viorica CREȚU
UNICEF Moldova
coordonator al proiectului Prevenirea violenței și a traficului de copii

Au contribuit la studiu:

Daniela POPESCU
UNICEF Moldova
consultant

Gerhard OHRBAND
UNICEF Moldova
consultant

Brigid Caitlin KENNEDY PFISTER
UNICEF Moldova
consultant

Fotografii de:

Tatiana EȚCO
Sanda LEU
Cristina PUȚUNȚICĂ
Oleg ROIBU
Nicolae RACOVIȚĂ
Victoria ȚĂRANU

DESCRIEREA CIP A CAMEREI NAȚIONALE A CĂRȚII

Violența față de copii în Republica Moldova : Raport asupra studiului / Min. Educației și Tineretului al Rep. Moldova, Min. Protecției Sociale, Familiei și Copilului al Rep. Moldova; coord. : Doru Petruți, ... - Ch. : S. n., 2007 (Combinatul Polig.). - 72 p.
ISBN 978-9975-901-70-3

343.62(478)(047)

CUPRINS:

OBIECTIVE ȘI METODOLOGIE☒	6
1. Obiective.....☒	7
2. Metodologia de studiu în cazul copiilor	8
3. Metodologia de studiu în cazul părinților	10
REZUMAT	12
1. INCIDENȚA DIVERSELOR FORME DE ABUZ	20
A. Neglijarea în familie.....☒	21
B. Abuzul emoțional/psihologic în familie.....	24
C. Abuzul fizic/bătaia în familie.☒	26
D. Muncile casnice forțate	29
E. Abuzul sexual	30
F. Violența în școală din partea cadrelor didactice.....	31
2. PERCEPEREA FENOMENULUI VIOLENȚEI ÎMPOTRIVA COPILULUI ÎN REPUBLICA MOLDOVA	34
A. Cum percep copiii chestionați fenomenul în Republica Moldova?.....	35
B. Cum percep părinții chestionați fenomenul în Republica Moldova?	38
3. TRANSMITEREA TRANSGENERAȚIONALĂ A ABUZULUI	42
4. DISCIPLINAREA COPILOR: CORECTAREA COMPORTAMENTULUI VERSUS ABUZ	46
A. Frecvența aplicării metodelor de disciplinare a copiilor	47
B. Acceptabilitatea și necesitatea metodelor fizice de disciplinare.....	52
C. Responsabilitatea și motivele pentru disciplinarea copilului	56
D. Reglementarea utilizării metodelor de disciplinare a copiilor	57
5. APRECIEREA ROLULUI PROFESIONIȘTILOR ÎN ASISTAREA CAZURILOR DE VIOLENȚĂ ÎMPOTRIVA COPILULUI	58
A. Rolul profesioniștilor în asistarea cazurilor de violență față de copii	59
B. Cum reacționează persoanele din jur și statul la cazurile de violență față de copii.....	61
C. Educația privind violența față de copii.....	62
D. Atitudini privind rolurile de gen (gender) și rolurile în familie	63
CONCLUZII☒	66
Recomandări.....☒	70

CUVÂNT-ÎNAINTE

Violența față de copii și femei rămâne a fi o problemă actuală pentru majoritatea țărilor, inclusiv pentru Moldova. Există puține date oficiale care să indice proporțiile reale ale acestui fenomen, fapt datorat ratelor nesemnificative de raportare a cazurilor. Violența în familie este tradițional acceptată și de cele mai multe ori are loc în „intimitatea” casei, nefiind percepută ca o încălcare a drepturilor omului, ci mai degrabă ca o problemă personală. De exemplu, pedeapsa corporală aplicată copiilor ca metodă de disciplinare este adesea considerată un drept al părinților, o expresie naturală a autorității lor și o măsură care nu necesită prea mult timp sau cunoștințe speciale, dar care, totuși, are un efect imediat – un copil bătut va face imediat ceea ce i se spune.

Adulții trebuie să-și schimbe percepțiile. Copiii sunt educați să perceapă bătaia ca pe o pedeapsă „normală” și meritată, fapt determinat de modul de educație a acestora. Multe femei și copii victime nu raportează cazurile de violență în familie pentru că le este frică, pentru că nu știu cine i-ar putea ajuta și nu cunosc procedurile de raportare. Unora le este rușine și se consideră că ar fi ei de vină.

Stoparea violenței față de copii este acum o prioritate pentru acțiunile Guvernului Republicii Moldova și ale UNICEF în domeniul protecției drepturilor copilului și ale femeii. În 2005 Moldova a oferit date pentru Studiul global privind violența față de copii, inițiat de către Secretarul General al ONU, iar o delegație oficială din Moldova a participat la Consultările Regionale privind Violența față de Copii (Ljubljana, Slovenia). Studiul global recomandă ca până în 2009 să fie interzise prin lege toate formele de violență față de copii, inclusiv pedeapsa corporală. Modificarea cadrului legislativ al Republicii Moldova este crucială

Galina BALMOȘ

Ministrul Protecției Sociale, Familiei și Copilului al Republicii Moldova

Victor ȚVIRCUN

Ministrul Educației și Tineretului al Republicii Moldova

Ray Virgilio TORRES

Reprezentantul UNICEF în Republica Moldova

pentru a asigura o protecție reală femeilor și copiilor împotriva tuturor formelor de violență. Adoptarea Legii privind prevenirea și combaterea violenței în familie ar fi un pas esențial în direcția dată.

De asemenea, este foarte important să dezvoltăm un sistem capabil să răspundă cazurilor de violență și să acorde copiilor și femeilor victime sau supuși riscului de violență sprijinul și protecția corespunzătoare. Profesioniștii care lucrează cu și pentru copii și familie trebuie bine pregătiți, trebuie create și dezvoltate servicii comunitare. Cadrul pentru aceste schimbări este stabilit de primul Plan național de acțiuni în domeniul prevenirii și combaterii violenței față de copii, care urmează a fi aprobat de guvern în viitorul apropiat.

Pentru planificarea mai eficientă a eforturilor în domeniul prevenirii și combaterii violenței față de copii, în 2006-2007, în parteneriat cu Ministerul Educației și Tineretului și cu Ministerul Protecției Sociale, Familiei și Copilului și cu sprijinul UNICEF, au fost efectuate două studii:

- *Studiul privind răspunsul statului la cazurile de violență față de copii*, realizat de ONG-ul Gender-Centru și
- *Studiul privind violența față de copii*, efectuat de IMAS-Inc. – Institutul de Marketing și Sondaje.

Vă invităm să citiți cu atenție rapoartele privind aceste două studii. Ele pot deveni instrumente importante în planificarea politicilor pentru prevenirea cu succes a violenței prin inițierea și susținerea schimbărilor sociale necesare, având la bază respectul pentru supremația legii, drepturile omului și șanse egale pentru toți copiii.

OBIECTIVE ȘI METODOLOGIE

1. OBIECTIVE

→ **Scopul** acestui studiu este de a oferi o imagine detaliată despre frecvența, cauzele și incidența fenomenului de violență asupra copiilor în cadrul familiei și al școlii.

Deoarece studiul unul de pionierat în Republica Moldova, s-a adoptat o definiție mai vastă a termenului de violență pentru a viza mai multe aspecte ale fenomenului. Astfel, termenul **violență** în acest studiu include:

- neglijarea în familie;
- abuz emoțional/psihologic în familie;
- abuzul fizic/bătaia în familie;
- muncile casnice forțate;
- abuzul sexual;
- violența în școală din partea cadrelor didactice.

→ **Obiectivele studiului:**

- identificarea și estimarea incidenței diverselor forme de violență;
- identificarea și explorarea cauzelor violenței;
- depistarea grupurilor de risc în rândul copiilor;
- studierea atitudinilor părinților și copiilor față de violență;
- analiza cunoștințelor și atitudinilor părinților față de rolul profesioniștilor care ar putea acorda asistență în cazurile de violență față de copii;
- furnizarea de recomandări în vederea diminuării fenomenului de violență față de copii.

2. METODOLOGIA DE STUDIU ÎN CAZUL COPILOR

- **Eșantion:** 1629 de elevi, reprezentativ pentru copiii de vârste școlare cuprinse între 10 și 18 ani din clasele a V-a – a XII-a.
- **Tipul eșantionului:** stratificat, probabilistic.
- **Grupul-țintă:** elevi din clasele a V-a – a XII-a.
- **Metoda de achiziție a datelor:** chestionar autoadministrat.
- **Perioada de achiziție a datelor:** Sondajul de opinie a fost efectuat în perioada noiembrie-decembrie 2006.
- **Eșantionare**
 - S-a recurs la proiectarea unui eșantion de școli care să respecte și o distribuție geografică a populației/elevilor în Republica Moldova.
 - Localitățile au fost alese în mod aleatoriu și tot aleatoriu a fost desemnat tipul clasei de elevi care să fie selectată de la acea școală. Nu întotdeauna acest lucru a fost posibil pentru că unele școli nu aveau copii care să urmeze cursurile clasei a XI-a, de exemplu. În acest caz, s-a ales în mod aleatoriu altă localitate; dacă nici aceasta nu corespundea criteriilor de selecție, se recurgea la alegerea altei localități.
- Din păcate, informațiile preliminare privind numărul de elevi nu au fost exacte; diferențele dintre statisticile oficiale și situația din teren au modificat planul de cercetare inițial și au determinat IMAS-INC să suplimenteze numărul de școli vizitate în vederea aplicării chestionarelor. Astfel, sondajul UNICEF COPII a cuprins 79 de clase de elevi din 57 de localități; desigur, selectarea altor localități, vizitarea lor etc. au necesitat timp suplimentar și costuri aferente deplasărilor și muncii suplimentare pentru operatori;
- **Condiții de desfășurare a interviurilor:**
 - Chestionarele au fost completate de către copiii; IMAS-INC a insistat foarte mult în pregătirea operatorilor care urmau, la rândul lor, să instruiască copiii în vederea completării chestionarelor.
 - Rezultatul a fost peste așteptările noastre; copiii, indiferent de vârstă, au îndeplinit cu ușurință această sarcină, problemele apărute vizând doar indecizia lor de a da un răspuns sau altul legat de o anumită situație prezentă în chestionar. În acest fel, rata de non-răspunsuri a fost una foarte scăzută.

- Operatorii IMAS-INC au fost deosebit de încântați de metodologia adoptată pentru acest studiu, interacțiunea cu copiii a fost interesantă pentru ei, oferindu-li-se astfel posibilitatea ca experiența lor să fie completată de un astfel de proiect.

→ **Atitudinea administrației școlilor/cadrelor didactice**

- Administrația școlilor a fost foarte receptivă față de intenția de a efectua un astfel de studiu și și-au exprimat părerea că sunt foarte utile, că ar fi necesar ca astfel de studii să mai fie efectuate. În majoritatea localităților, administrația școlilor a atras atenția operatorilor asupra situației nu prea favorabile în care sunt nevoite să lucreze cadrele didactice, mai ales asupra lipsei sălilor de sport, a spațiilor speciale pentru un cabinet de muzică, a lipsei unei cantine etc.
- În mun. Chișinău, la unele școli, administrația a reacționat puțin diferit, mai curând ironic vizavi de o asemenea inițiativă. Au cerut operatorilor explicații de ce a fost selectată anume această școală/clasă, la ce ar folosi – „rezultatele nu ar schimba nimic”, „unele școli se confruntă cu mari probleme – nu au cu ce să-și asigure cele necesare”

(mobilier, o instalație de încălzire adecvată etc.) și că „se pierde în zadar timpul cu acest sondaj – mai întâi de toate ar trebui să se schimbe mentalitatea părinților ca să nu procedeze cu copiii lor în felul în care o fac în cele mai dese cazuri și mai ales în multe localități rurale”. În școlile din Taraclia și Cahul au fost înregistrate probleme similare.

- În unele cazuri (în Chișinău) au fost necesare intervenții din partea Ministerului Educației și Tineretului pentru ca studiul să se poată desfășura.
- La unele licee administrația s-a pronunțat asupra faptului că ar dori să colaboreze cu UNICEF și la alte proiecte, pentru care UNICEF să îi contacteze direct.
- Administrația școlilor și-a manifestat dorința de a cunoaște cât mai repede rezultatele unui astfel de program de cercetare.

→ **Rata de refuzuri**

Nu s-au constatat refuzuri din partea elevilor de a completa chestionarul, cu toate acestea, au fost câteva cazuri în care nu s-a răspuns la unele întrebări din chestionar; numărul acestora este foarte mic și nu influențează rezultatul final sau credibilitatea studiului.

→ **Structura eșantionului**

Variable	Group	No. elevi	Procent
Sex	Masculin	776	48
	Feminin	840	51
	Nu răspund	13	1
Clasa	Clasele 5-9	1.286	79
	Clasele 10-12	343	21
Situație materială familială	Ne descurcăm cu greu	144	9
	Facem mici economii	431	27
	Ne permitem diverse lucruri	559	34
	Avem tot ce ne trebuie	478	29
	Nu au răspuns	17	1
Locuiesc	Cu ambii părinți	1.176	72
	Cu un părinte	268	17
	Cu alte rude	97	6
	Nu au răspuns	88	5
Frați/surori	Da	1.393	85
	Nu	225	14
	Nu au răspuns	11	1
Tip localitate	Municipiu	240	15
	Oraș >15,000	228	14
	Oraș <15,000	193	12
	Rural	968	59
TOTAL		1.629	100

3. METODOLOGIA DE STUDIU ÎN CAZUL PĂRINȚILOR

- **Eșantion:** eșantion reprezentativ de 630 de chestionare.
- **Tipul eșantionului:** stratificat, probabilistic.
- **Grupul-țintă:** persoane în grija cărora sunt copii.
- **Metoda de achiziție a datelor:** interviu face-to-face.
- **Perioada de achiziție a datelor:** sondajul de opinie a fost efectuat în perioada noiembrie-decembrie 2006.
- **Eșantionare**
 - Eșantionarea s-a efectuat după o metoda bine determinată (eșantion aleatoriu multistadial-stratificat), astfel încât să fie cât mai reprezentativ la nivel național.
 - Localitățile au fost selectate în mod aleatoriu, respectându-se diviziunea geografică.
- Sondajul de opinie cu privire la problemele actuale ale copiilor din țara noastră s-a efectuat pe un eșantion reprezentativ de 630 de chestionare realizate efectiv din 638 propuse.
- Realizarea chestionarelor s-a efectuat puțin mai diferit decât celelalte cercetări (sondaje), deoarece erau selectați respondenții responsabili de copii/copil (care se ocupă de creșterea, educarea lor, petrec cel mai mult timp împreună cu copiii din familia/gospodăria respectivă).
- **Condițiile de desfășurare a interviurilor**
 - În ansamblu, impresiile despre acest sondaj au fost pozitive, operatorii rămânând plăcut impresionați de lejeritatea aplicării chestionarelor de acest gen și dorind ca pe parcurs să se efectueze mai multe sondaje cu această tematică, mai exact cu aplicarea acestui tip de eșantionare.

→ **Rata de refuzuri**

- Această cercetare se caracterizează și prin numărul mic de refuzuri (11), atât la nivel urban (6), cât și rural (5). Majoritatea respondenților care au refuzat să participe la studiu au făcut-o în mod politic, cel mai des invocându-se lipsa de timp și nu nedorința de a participa, iar unii nu doreau să deschidă ușa pentru că erau singuri acasă. Non-contactele au avut loc din cauza că fie lipseau de acasă respondenții la cele trei vizite efectuate, fie erau la serviciu și revin târziu, fie locuiesc în altă localitate, dar dețin o proprietate în localitatea unde au fost repartizați operatorii, fie ușa de la intrare în blocuri (în localitățile urbane, îndeosebi în mun. Chișinău) era încuiată.

→ **Structura eșantionului**

Variabila	Grup	Nr. părinți	Procent
Sexul	Masculin	101	16.0%
	Feminin	529	84.0%
Persoana responsabilă cu creșterea copiilor	Mama	473	75.1%
	Tata	85	13.5%
	Altă persoană	72	11.4%
Educația mamei	Studii medii incomplete	91	15.9%
	Școală generală sau profesională	229	40.1%
	Liceu, studii postliceale	105	18.4%
	Studii superioare, master	127	22.2%
	NR	19	3.3%
Educația tatălui	Studii medii incomplete	60	11.7%
	Școală generală sau profesională	226	43.9%
	Liceu, studii postliceale	79	15.3%
	Studii superioare, master	95	18.4%
	NR	55	10.7%
Veniturile familiei	< 1,000 lei	202	32.1%
	1,001-2,500 lei	210	33.3%
	Peste 2,500 lei	88	14.0%
	NS/NR	130	20.6%
Tipul localității	Municipiu	141	22.4%
	>15,000 locuitori	51	8.1%
	<15,000 locuitori	54	8.6%
	Rurală	384	61.0%
Total		630	100.0%

REZUMAT

1. INCIDENȚA DIVERSELOR FORME DE ABUZ

Neglijare în familie

- Unul din zece copii din eșantionul general și patru din zece copii care se autopercep foarte săraci recunosc că suferă de foame, pentru că nu există mâncare suficientă în casă.
- Unul din zece copii din eșantionul general și trei din zece copii care se autopercep foarte săraci consideră că sunt neglijați și că nimeni nu are grijă de ei.
- Neglijarea părintească are un impact negativ asupra adaptării copilului la școală.
- Copiii care suferă de neglijare emoțională acasă au un risc mai mare de a fi abuzați de către profesori și de a deveni victime ale abuzului sexual.

Abuz emoțional/psihologic în familie

- Trei din zece copii recunosc că părinții le controlează orice mișcare. Mai pregnant aceasta se observă în cazul copiilor din familii cu un nivel scăzut de trai sau monoparentale.
- Doi din zece copii apreciază că în familia lor ei sunt supuși violenței verbale (sunt numiți cu tot felul de cuvinte umilitoare).

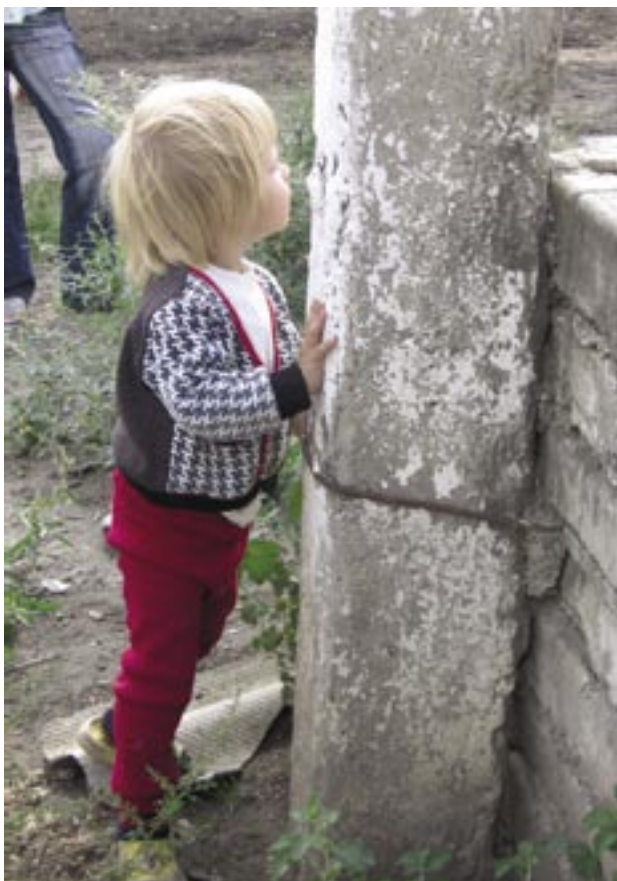
- Unul din zece părinți recunosc că abuzează emoțional/psihologic copiii (amenință, interzic diverse activități etc.).
- Șapte din zece copii intervievați apreciază că sunt sprijiniți de părinți în ceea ce fac. Acest lucru se întâmplă într-o măsură mai mare în cazul fetelor comparativ cu al băieților (77% dintre fete spun că sunt sprijinite de părinți, față de 72% dintre băieți) sau al elevilor de gimnaziu față de liceeni și al celor din mediul rural comparativ cu mediul urban.
- Doi din zece copii recunosc că mai des (4%) sau uneori (16%) sunt neglijați de părinți prin ignorare și lipsă de comunicare, chiar dacă nevoile materiale ale copiilor sunt satisfăcute. 30 de % din copiii chestionați consideră că cel puțin jumătate dintre copiii din Republica Moldova se află în astfel de situație.
- Studiul a arătat că există o strânsă legătură între abuzul psihologic și cel fizic; copiii care spun că părinții strigă des la ei de asemenea spun că sunt și bătuți mai des de către părinți, și invers.

În același timp:

- Doar patru din zece copii (42%) spun că uneori nu reușesc să facă față așteptărilor părinților și că îi dezamăgesc, iar un copil din zece (10%) spune că niciodată nu face față așteptărilor părinților săi. O treime dintre elevii intervievați spun că majoritatea copiilor se află în această situație. Două treimi dintre participanții la studiu au declarat că știu cel puțin câteva cazuri de copii aflați în această situație.
- Studiul a arătat și o corelație între neglijare și abuzul emoțional. Părinții care își neglijează copiii, strigă mai des la ei.

Abuzul fizic/bătaia în familie

- 25% din copii recunosc că sunt bătuți de propriii părinți dacă nu-i ascultă. Cel mai mult s-au identificat cu acest scenariu copiii proveniți din familii cu stare materială evaluată ca fiind foarte proastă. Subiecții studiului consideră că părinții își bat copiii mai ales pentru: fumat, consum de alcool, absențe nemotivate de la școală.
- 7% din părinți recunosc că își palmuiesc copiii atunci când aceștia greșesc, iar 4% că îi bat cu diverse obiecte.
- Doar 5% din părinți, văzând un părinte care își bate copilul, ar raporta un astfel de caz la poliție.
- În medie, copiii sunt certați mai frecvent comparativ cu generația părinților lor, acest tip de comportament fiind preluat de la o generație la alta.
- Violențele asupra copiilor, deși se întâmplă cu o frecvență medie redusă, au loc și acum aproape în aceeași măsură ca și în cazul generației anterioare.
- Băieții suferă mult din cauza violenței fizice în familie.
- Copiii bătuți acasă sunt mai vulnerabili de a deveni victime ale abuzului sexual, sunt mai

puțin adaptați la școală și supuși unui risc mai mare de a fi bătuți de către profesori.

Munci casnice forțate

- Patru din zece copii spun că mai des (7%) sau uneori (36%), atunci când se întorc de la școală, sunt puși la o serie de treburi gospodărești și nu mai au timp nici pentru joacă, nici pentru prieteni și, uneori, nici pentru teme.
- Copiii care spun despre familiile lor că nu au bani nici pentru mâncare se regăsesc în proporție de 60% în această situație.
- Doi din zece părinți recunosc că copiii sunt puși să muncească (la câmp, să îngrijească de alți copii etc.). La sate trei din zece părinți fac acest lucru.
- Semnificativ este că copiii implicați prea mult în munca casnică au mai puțini prieteni și sunt mai puțin adaptați la școală.

Abuzul sexual

- Unul din zece copii recunoaște că a fost implicat de adulți în vizionarea filmelor pornografice.
- Unul din zece copii a recunoscut că a fost abuzat sexual/molestat.
- 5% din părinți cunosc cazuri de abuz sexual asupra copiilor.
- Șapte din zece părinți consideră că cazurile de abuz sexual trebuie raportate la poliție.
- Interesant de asemenea este că copiii abuzați (în comparație cu opinia copiilor non-abuzați) cred că mai puțini copii suferă în același mod și cunosc mai puține cazuri concrete.

Violența în școală din partea cadrelor didactice

- O treime din copii recunosc că sunt agresati verbal de către profesorii școlari. Veniturile scăzute și lipsa unui părinte se asociază cu o incidență crescută a acestui fenomen.

- Patru din zece părinți cunosc profesori care agresează verbal copiii.
- 13% dintre copii au spus că întotdeauna sau uneori sunt abuzați fizic de profesorii școlari.
- Doi din zece părinți cunosc profesori care amenință copiii cu bătaia sau chiar le dau palme.
- 24% din copii au recunoscut că se simt discriminați de către profesori, în special copiii din familiile cu venituri modeste.
- Unul din zece părinți cunoaște profesori care au hărțuit sau au abuzat sexual copii.
- Fetele suferă în tendință mai mult de violența în școală, în mod special de violența fizică.

2. PERCEPEREA FENOMENULUI VIOLENȚEI ÎMPOTRIVA COPILULUI ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Cum percep copiii chestionați fenomenul în Republica Moldova?

- O treime dintre elevii intervievați spun că majoritatea copiilor nu reușesc să corespundă așteptărilor părinților și că îi dezamăgesc. Două treimi dintre participanții la studiu au declarat că știu cel puțin câteva cazuri de copii aflați în această situație.
- Peste 40% dintre subiecții studiului consideră că cel puțin jumătate dintre copiii din Republica Moldova sunt puși la o serie de treburi gospodărești imediat ce se întorc de la școală și astfel nu mai au timp nici pentru joacă, nici pentru prieteni și, uneori, nici pentru teme.
- 30% din copiii chestionați consideră că cel puțin jumătate dintre copiii din Republica Moldova sunt neglijați de părinți prin ignorare și lipsă de comunicare.
- 37% dintre cei intervievați consideră că jumătate dintre copii sau mai mult suferă de foame, pentru că nu există mâncare suficientă în casă. 56% din respondenți spun că știu cel puțin câțiva copii aflați în această situație.
- Peste o treime din elevii intervievați cred că cel puțin jumătate dintre copii sunt bătuți de părinți dacă nu ascultă.
- Patru din zece copii chestionați cred că cel puțin câțiva copii sunt implicați în vizionarea filmelor pornografice. O treime dintre cei chestionați declară că știu cel puțin un exemplu concret.
- O treime din elevii chestionați cred că abuzul sexual li se întâmplă cel puțin câtorva copii. Un procent asemănător spun că știu în mediul lor proxim astfel de cazuri.
- Aproape jumătate dintre copiii participanți la studiu cred că cel puțin o parte dintre elevi sunt victime ale violenței fizice utilizate de către profesori în timpul orelor. Aproximativ în aceeași proporție copiii au spus că știu astfel de cazuri concrete.

Cum percep părinții fenomenul în Republica Moldova?

- Șase din zece părinți consideră că în Moldova părinții manifestă grijă insuficientă pentru igiena, alimentația copiilor, își lasă copiii acasă fără supraveghere.
- Circa patru din zece respondenți cred că amenințările la adresa copiilor/adolescenților se întâmplă des sau foarte des.
- Trei din zece părinți consideră că bătaia este folosită frecvent ca metodă de disciplinare în Republica Moldova, însă doar doi din zece cunosc părinți care aplică în calitate de pedeapsă bătaia.
- Unul din zece părinți a acceptat că în Republica Moldova există cazuri de abuz sexual.
- Șase din zece părinți acceptă ideea prezenței frecvente a fenomenului muncii copiilor în familii.
- Părinții, în medie, consideră că aproape jumătate dintre copii sunt certați frecvent de către părinții lor, peste o treime sunt bătuți cu palma frecvent de către părinți, iar doi din zece copii sunt supuși frecvent la violențe grave de către părinți.
- Jumătate din părinți consideră că toți sau destul de mulți profesori strigă la elevi.
- Doi din zece părinți consideră că toți sau destul de mulți profesori amenință copiii cu bătaia și le cultivă frica de profesori.

3. TRANSMITEREA TRANSGENERAȚIONALĂ A ABUZULUI

- Practicile disciplinare utilizate de părinți au tendința de a se perpetua de la o generație la alta. Astfel, copiii sunt în prezent certați în
- familii la fel de des ca și părinții lor în trecut. La fel, bătaia severă (care lasă vânătăi) persistă de la o generație la alta.

4. DISCIPLINAREA COPILOR: CORECTARE A COMPORTAMENTULUI VERSUS ABUZ

- Peste trei sferturi dintre părinți declară că folosesc explicațiile în educație.
- Mamele își pălmuiesc copiii mai des decât tații. Trei mame și un tată din zece recurg la pălmuire în educarea copiilor.

În același timp:

Copii de 0-6 ani

- Cearta (critica) este cea mai frecventă metodă de disciplinare utilizată de părinții cu copii de 0 - 6 ani. 14% dintre părinții cu copii din această categorie de vârstă declară că își ceartă (critică) copiii pentru a-i disciplina.
- Interdicția de a se juca și amenințarea că nu i se vor cumpăra anumite lucruri sunt metode folosite de unul din zece părinți.

Copii de 7-10 ani

- Unul din cinci părinți care au copii de 7 – 10 ani spune că își ceartă sau își critică copiii.
- Interzicerea distracțiilor/hobby-urilor sau a urmării unor emisiuni la televizor pentru o anumită perioadă de timp și amenințarea că nu i se vor cumpăra anumite lucruri sunt pedepse folosite de aproximativ unul din zece părinți.

Copii de 11-14 ani

- Cearta/critica, pentru această vârstă, este cea mai utilizată metodă de către 16% dintre părinți.
- Amenințarea de a nu i se cumpăra copilului anumite lucruri este o altă metodă utilizată frecvent de o parte dintre părinții care au copii între 11 și 14 ani.

Copii de 15-18 ani

- Pentru copiii cu vârste cuprinse între 15 și 18 ani critica/cearta sunt metodele folosite în general de către părinți pentru a li se corecta comportamentul.
- Unul din zece părinți mai apelează și la interzicerea distracțiilor/hobby-urilor pe o anumită perioadă de timp, la interdicția de a ieși cu prietenii sau la amenințarea că nu i se va cumpăra un anumit lucru.

Opinii:

- Doi din zece părinți, mai des părinții copiilor sub 10 ani, consideră că e acceptabil să i se dea copilului o palmă atunci când acesta este neascultător. Mai mult ca atât, patru din zece părinți consideră că bătaia este o măsură de educație eficientă și poate fi justificată.
- Totuși, peste 70% dintre părinți se pronunță pentru interzicerea prin lege a pedepselor corporale aplicate de către părinți copiilor.

5. APRECIEREA ROLULUI PROFESIONIȘTILOR ÎN ASISTAREA CAZURILOR DE VIOLENȚĂ ÎMPOTRIVA COPILULUI

Apreciind rolul diversilor profesioniști în asistența cazurilor de violență împotriva copiilor, părinții s-au pronunțat în modul următor:

- Șase din zece părinți consideră că profesorii și polițiștii ajută în aceste cazuri, însă doar trei din zece spun că intervenția acestora este eficientă.
- Doi din zece părinți consideră că medicii de familie, asistenții sociali și polițiștii nu ajută deloc, chiar dacă ar putea-o face.
- Un procent mare de respondenți nu au răspuns la această întrebare, ceea ce denotă că ei nu cunosc problema/rolul profesioniștilor în asistență, o parte din respondenți au și recunoscut acest fapt. Astfel, în ceea ce privește asistarea cazurilor de violență față de copii:
 - patru din zece părinți nu cunosc rolul medicului de familie și al psihologului școlar în asistența cazurilor de abuz;
 - aproape jumătate din părinți (45%) nu cunosc rolul asistentului social;
 - unul din patru părinți (25%) nu cunoaște rolul pedagogului;
 - trei din zece părinți nu cunosc rolul polițistului.

1. INCIDENȚA DIVERSELOR FORME DE ABUZ

A. NEGLIJAREA ÎN FAMILIE

Neglijarea este o formă pasivă a abuzului în care copilul nu beneficiază de atenția fizică și psihică vârstei respective. Uneori, totuși, părinții sau persoanele în grija cărora se află copiii nu oferă copilului atenția și sprijinul necesar în mod conștient, acest lucru reprezentând o formă de pedeapsă. În toate formele sale, neglijarea fizică și emoțională este una dintre cele mai des întâlnite forme de violență față de copii în lume.

Neglijarea poate fi relaționată cu sărăcia familiei dacă, de exemplu, părinții nu pot asigura material necesitățile umane esențiale ale copilului, cum sunt hrana, îmbrăcămintea, adăpostul, educația sau asistența medicală. Un copil, ai cărui părinți sunt nevoiți să lucreze întreaga zi, este expus riscului de a fi neglijat mai mult decât un copil în familia căruia un părinte își poate permite să stea acasă și părinții căruia au bani suficienți pentru a-i acoperi nevoile materiale.

Ce spun copiii?

S-au analizat două tipuri de neglijare: fizică și emoțională.

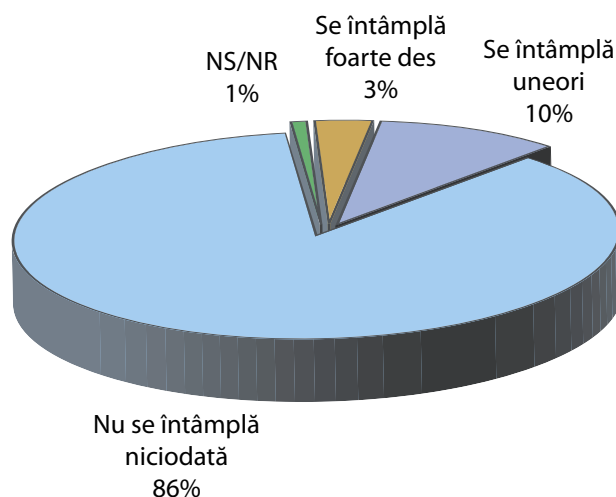
- Neglijarea fizică a fost ilustrată prin situația în care un copil suferă des de foame pentru că nu există mâncare suficientă în casă, părinții îi cumpără foarte rar haine și uneori nu are materialele necesare pentru școală.
- Neglijarea emoțională a fost ilustrată prin două exemple, primul unde un copil nu este supravegheat și se întoarce acasă când dorește, uneori chiar foarte târziu. Un alt caz prezintă un copil ai cărui părinți îi oferă „toate lucrurile de care el are nevoie”, dar aproape niciodată nu vorbesc cu el și nu-l întreabă despre școală, despre prietenii lui sau despre ce face el.

Neglijarea fizică

- 73 % din copiii intervievați cred că există cel puțin câțiva copii care suferă de neglijare fizică.
- 70 % cunosc cel puțin un copil într-o situație asemănătoare.
- 13 % se regăsesc cel puțin parțial în aceeași situație.

Neglijarea fizică a copiilor

Neglijarea emoțională

- 69 % din copiii intervievați cred că există cel puțin câțiva copii care suferă de neglijare emoțională.
- 69 % cunosc cel puțin un copil într-o situație asemănătoare.
- 13 % se regăsesc cel puțin parțial în această situație.

Ce spun părinții?

- Dintre părinții intervievați 16% spun că se întâmplă des sau foarte des să nu poată asigura copiilor mâncare suficientă.
- De asemenea, cca 25 % declară că nu-și permit să asigure copiilor condiții adecvate de locuit sau nu pot cumpăra suficiente haine pentru copii.
- Incidența cazurilor în care părinții nu pot asigura în mod obișnuit trei dintre nevoile de bază ale copiilor (hrană, îmbrăcăminte sau condiții de locuit adecvate) este raportată de către 37% dintre părinții intervievați.
- Neglijarea fizică față de copii – măsurată prin grija insuficientă a părinților pentru igiena, alimentația copiilor; lăsarea copiilor acasă fără supraveghere – este percepută ca fiind prezentă la nivelul societății de două treimi dintre respondenții adulți.
- Incidența unor astfel de cazuri în societate se manifestă cu precădere în orașele mari și în municipii, dar cunoașterea directă a unor astfel de cazuri este mult mai ridicată în mediul rural.
- Cca 10 % dintre părinți au recunoscut că sunt nevoiți să-și lase copiii nesupravegheați

acasă (asumarea de acest tip este corelată cu un nivel de educație scăzut al părinților, familiile având în componență cu precădere copii cu vârste între 15 și 18 ani).

Cine sunt copiii victime?

Folosind analize corelaționale, au fost detectate următoarele tendințe:

- Neglijarea fizică și cea emoțională sunt strâns legate; copiii care suferă de una din aceste forme de neglijare suferă mai probabil și de cea de a doua formă.
- Nu este surprinzător că neglijarea este relaționată cu sărăcia familiei, neglijarea fizică fiind mai strâns relaționată cu sărăcia decât neglijarea emoțională.
- Băieții par să fie afectați mai mult decât fetele, în mod special de neglijarea emoțională.
- Neglijarea părintească are un impact negativ asupra adaptării la școală.
- Copiii care suferă de neglijare emoțională acasă sunt supuși unui risc mai mare de a fi abuzați de către profesori și de a deveni victime ale abuzului sexual.

B. ABUZUL EMOȚIONAL/PSIHOLOGIC ÎN FAMILIE

Abuzul emoțional/psihologic asupra copiilor poate fi identificat prin aspecte cum sunt:

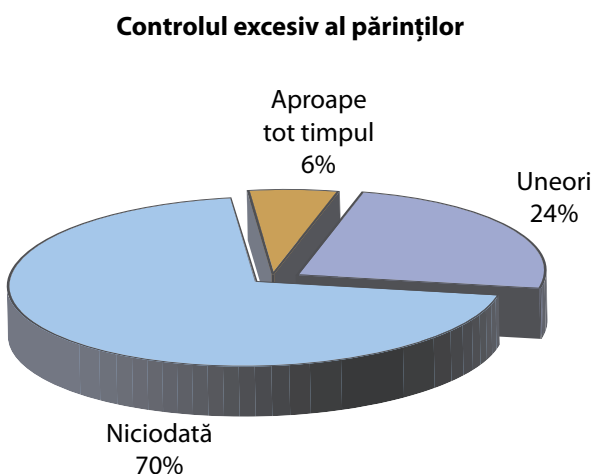
- controlul excesiv al părinților;
- violența verbală;
- amenințări;
- interdicții;
- lipsa sprijinului și a încrederii din partea părinților;
- presiuni emoționale prin impunerea unor așteptări prea mari etc.

Ce spun copiii?

Controlul excesiv al părinților

Controlul excesiv a fost ilustrat prin exemplul unei fete care este controlată de părinți la orice mișcare, are voie să se vadă numai cu prietenii acceptați de părinți și părinții căreia adeseori vin și la școală pentru a o verifica.

- 63 % cred că există cel puțin câțiva copii care suferă din cauza controlului excesiv al părinților.
- 55 % cunosc cel puțin un copil într-o situație asemănătoare.
- 30 % dintre copii se regăsesc cel puțin parțial în această situație.

Violența verbală

Violența verbală în familie s-a cercetat prin situația unui băiat ai cărui părinții strigă foarte des la el și îl numesc cu tot felul de cuvinte care-l umilesc (îi spun că e prost, că nu e bun de nimic).

- 66 % cred că există cel puțin câțiva copii care suferă din cauza violenței verbale în cadrul familiei.
- 61 % cunosc cel puțin un copil într-o situație asemănătoare.
- 22 % dintre copii se regăsesc cel puțin parțial în această situație.
- Copiii declară că sursa violenței verbale este mai frecvent tata decât mama.

Amenințările

- 10 % dintre copii spun că se întâmplă cel puțin o dată pe lună ca părinții să-i amenințe cu bătaia.

- 7% spun că au fost amenințați de către părinți că li se vor rupe urechile.
- 2 % raportează că au fost amenințați cu moartea.

Interdicțiile

Interdicțiile, în cazul în care sunt folosite foarte des, pot fi considerate forme ale abuzului emoțional/psihologic.

Aproximativ 6 % din copiii relatează că părinții le interzic zilnic (!):

- să se uite la televizor;
- să iasă afară la joacă;
- să se întâlnească cu prietenii lor.

Lipsa sprijinului și a încrederii din partea părinților

- 12 % din copiii intervievați apreciază că nu sunt sprijiniți de părinți în ceea ce fac.

Presiuni emoționale prin impunerea unor așteptări prea mari

Gradul presiunii emoționale s-a măsurat prin exemplul unui băiat care „știe” că părinții lui

sunt dezamăgiți pentru că el nu îndeplinește așteptările lor.

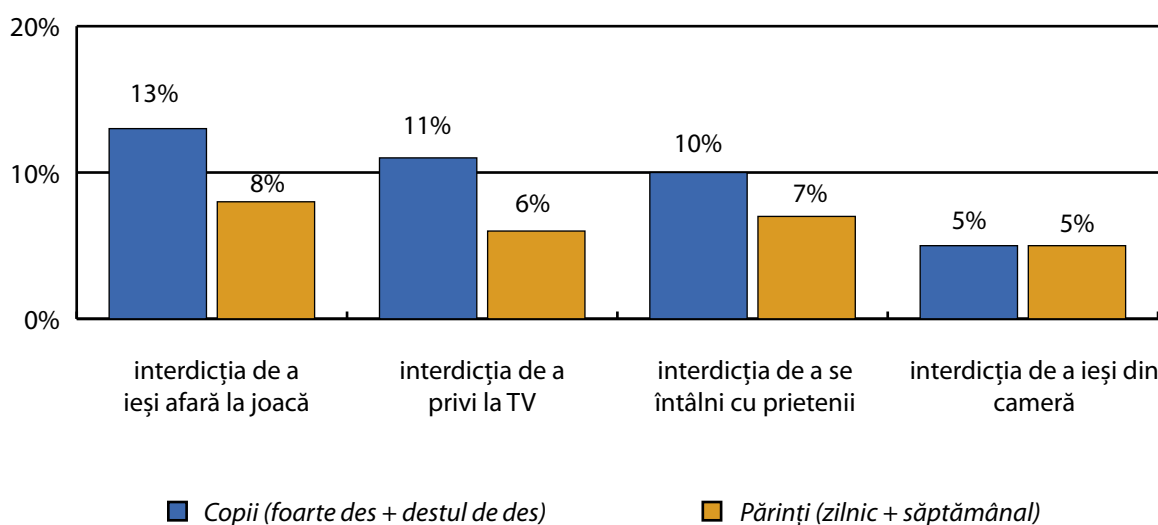
- 72 % cred că există cel puțin câțiva copii care suferă din cauza așteptărilor prea mari.
- 77 % cunosc cel puțin un copil într-o situație asemănătoare.
- 52% dintre copii se regăsesc cel puțin parțial în această situație.

Ce spun părinții?

- Numai 4% dintre părinți recunosc că își amenință copiii cu bătaia sau că le vor rupe urechile.
- Utilizarea interdicțiilor în mod frecvent (foarte des și destul de des) este recunoscută de părinți în proporții între 5% (interdicția de a ieși din camera lui) și 8% (interdicția de a ieși afară la joacă sau interzicerea anumitor hobby-uri).
- Incidența violenței verbale în familie scade pe măsură ce nivelul de educație al părinților este mai ridicat. Aceeași corelație există între incidența violenței verbale și nivelul de bunăstare al familiei.

Urmează o comparație care s-a făcut între ratele de incidență ale abuzului emoțional obținute la eșantionul copii și la eșantionul părinți.

Frecvența de utilizare a interdicțiilor copii vs. părinți

Deoarece scalele folosite pentru cele două categorii de respondenți la aceste întrebări au fost diferite, comparațiile dintre răspunsurile copiilor și cele ale părinților sunt mai degrabă aproximative.

Ele relevă, totuși, un oarecare clivaj între percepțiile părinților și ale copiilor în ceea ce privește frecvența cu care sunt aplicate interdicțiile.

Cine sunt copiii victime?

Prin analize corelaționale devin vizibile următoarele trenduri:

- Copiii relatând așteptări prea mari din partea părinților suferă de asemenea de control excesiv și viceversa.
- Există o tendință (slabă) după care băieții relatează mai mult control excesiv.
- Părinții mai bogați strigă mai puțin și controlează copilul mai puțin.
- Există o strânsă legătură între abuzul psihologic și cel fizic; părinții care strigă des la copil îl bat și mai des, și viceversa.
- Este interesant de remarcat faptul că părinții care, pe de o parte, manifestă neglijare pentru ceea ce face copilul strigă mai des la el.
- Copiii abuzați psihic în familie devin și mai vulnerabili pentru diverse forme de abuz sexual.

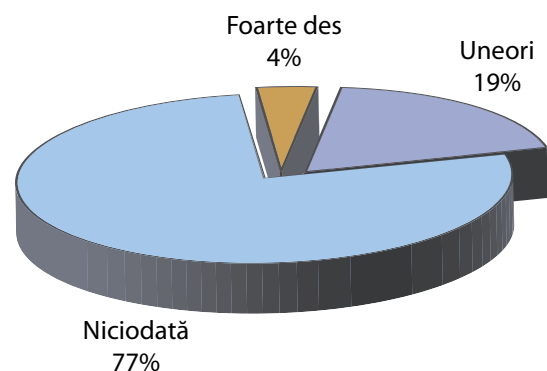
C. ABUZUL FIZIC/BĂTAIA ÎN FAMILIE

Ce spun copiii?

Abuzul fizic sau bătaia în familie au fost ilustrate printr-un exemplu în care copilul este bătut de către părinți pentru neascultare.

- 74 % din copii spun că există cel puțin câțiva elevi care sunt puși în aceeași situație.
- 69 % cunosc cel puțin un elev într-o situație asemănătoare.
- 23 % se regăsesc cel puțin parțial în situația dată.

Copiii bătuți de părinți pentru neascultare

Copiii au mai fost întrebați cum și cât de des sunt bătuți.

- Cca 10 % din copii spun că sunt loviți cu palma.
- 8 % spun că sunt bătuți cel puțin o dată pe lună.

Ulterior s-a explorat cum percep copiii motivele pentru bătaie, folosindu-se o listă de motive posibile. Rezultatele sunt enumerate mai jos în ordine descrescătoare, începând de la motivul invocat cel mai frecvent.

Crezi că părinții/persoanele care au grijă de copii își bat copilul atunci când acesta:

	%
A început să fumeze	66
A început să consume alcool	65
Chiulește	61
Fură ceva mărunț	56
Nu-și ascultă părinții/cei care au grijă de el	54
Nu-și respectă părinții/persoanele care au grijă de el	49
la note proaste la școală	46
Minte	45
Nu vine acasă la timpul stabilit	43
Distruge ceva de valoare	41
Nu-și ajută părinții/persoanele care au grijă de el	31
Nu are grijă de hainele sale	25
Este leneș(a)	21

Ce spun părinții?

Părinții au fost întrebați cum și cât de des disciplinează copiii proprii.

- 7% din părinții spun că își pălmuiesc copiii des sau foarte des atunci când aceștia greșesc.
- 4% recunosc că îi bat des sau foarte des cu diverse obiecte (curea, băț etc.).

S-a mai comparat comportamentul părinților cu propriii copii și experiențele din propria copilărie, (vezi capitolul 3. Transmiterea transgenerațională a abuzului).

Cine sunt copiii victime?

- Cel mai mult s-au identificat cu această situație copiii proveniți din familii cu o stare materială evaluată ca fiind foarte proastă.
- Băieții suferă cel mai mult din cauza violenței fizice în familie.
- Copiii bătuți acasă sunt mai vulnerabili pentru a deveni și victime ale abuzului sexual.
- Copiii bătuți sunt mai puțin adaptați la școală și sunt supuși unui risc mai mare de a fi bătuți de către profesori.

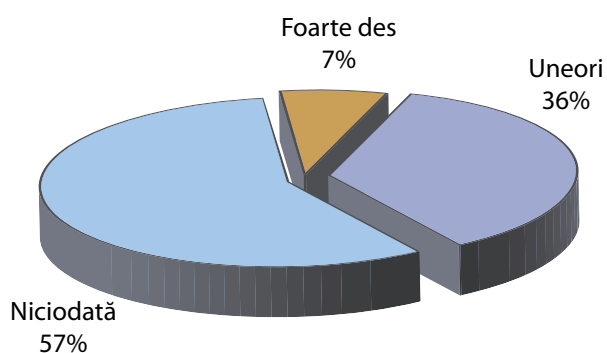
D. MUNCILE CASNICE FORȚATE

S-a investigat dacă și în ce măsură copiii sunt puși la diverse treburi casnice care îi împiedică să iasă la joacă, să se întâlnească cu prietenii sau chiar să-și facă temele pentru acasă.

Ce spun copiii?

- 74 % cred că există cel puțin câțiva elevi în aceasta situație.
- 73 % cunosc cel puțin un elev într-o situație asemănătoare.
- 34 % se regăsesc cel puțin parțial în situația dată.

Copiii puși la munci casnice

Ce spun părinții?

Părinții au fost întrebați cât de des copiii în familia lor sunt obligați să muncească (de exemplu, la câmp sau la îngrijirea altor copii).

- Aproape 20 % dintre părinți recunosc că se întâmplă foarte des sau destul de des ca, în familia lor, copiii să fie puși la diferite munci.
- Această practică este prezentă mai degrabă în familiile unde nivelul de educație este scăzut și în mediul rural (unde incidența acestui fenomen este de 28%).

Cine sunt copiii victime?

Analizele corelaționale arată că:

- Copiii din familii mai sărace raportează mai multe cazuri de muncă casnică care exclude alte activități.
- Victimele sunt fete și băieți în aceeași măsură.
- Semnificativ este că copiii implicați prea mult în munci casnice au mai puțini prieteni și sunt mai puțin adaptați la școală. Aceste corelații ilustrează cum muncile casnice excesive afectează negativ copiii, și anume aceste practici pot duce la deficiențe în dezvoltarea socială și în reușita școlară.

E. ABUZUL SEXUAL

Ce spun copiii?

Măsurarea abuzului sexual a inclus două aspecte: implicarea copiilor în vizionarea de filme pornografice și abuzul sexual fizic.

Implicarea copiilor în vizionarea de filme pornografice

Acest aspect al abuzului sexual a fost evaluat utilizând o situație ipotetică în care un copil a fost convins de către un adult să privească filme pornografice.

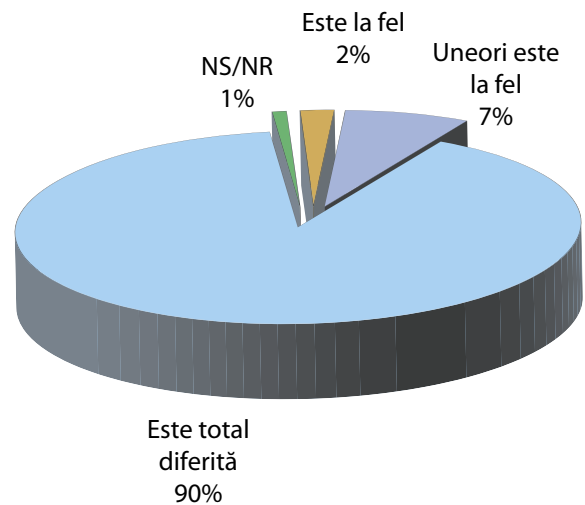
- Peste 40% dintre elevii chestionați cred că cel puțin câțiva copii sunt implicați de către adulți în vizionarea de filme pornografice.
- 34 % dintre copii declară că știu cel puțin un exemplu concret.
- Aproape 11 % dintre copii recunosc că au trăit, într-o formă sau alta, o astfel de experiență.

Abuzul sexual fizic/molestarea

Incidența molestării sexuale a fost măsurată prin prezentarea unei situații în care un adult atinge zonele intime ale corpului unui copil sau copilul este convins să atingă zonele intime ale adultului.

- 32 % dintre elevii chestionați cred că abuzul sexual de acest tip li se întâmplă cel puțin câtorva copii.
- Un procentaj asemănător (30 %) declară că cunosc în mediul lor proximal cel puțin un caz.
- 9 % dintre copiii intervievați acceptă că, cel puțin parțial, situația lor este asemănătoare.

Asemănarea dintre situația prezentată (molestarea sexuală) și situația copilului respondent

Ce spun părinții?

- Părinții, la rândul lor, cunosc cazuri de abuz sexual în proporție de 7%.
- Cca 70% ar reclama la poliție astfel de cazuri.
- Cca 20 % dintre părinți nu ar ști cum să reacționeze dacă ar afla sau ar întâlni un astfel de caz.

Cine sunt copiii victime?

Folosind analize corelaționale, putem afirma următoarele tendințe:

- Copiii care privesc filme pornografice împreună cu adulții suferă mai probabil și de abuzul sexual fizic/molestare (și viceversa).
- Copiii care spun că suferă de pe urma violenței sexuale provin mai des din familii cu stare materială mai proastă și sunt supuși unui risc mai mare de a înfrunța și alte probleme familiale, cum ar fi lipsa de sprijin, așteptări excesive, neglijare, violență verbală și fizică.
- Copiii care spun că suferă de pe urma violenței sexuale mai des de asemenea

au probleme la școală unde sunt mai des respinși de către colegi și suferă mai frecvent de violență verbală și fizică din partea profesorilor.

- Un fapt surprinzător este că băieții raportează mai multe cazuri de abuz sexual, rata fiind mai mare pentru vizionarea filmelor pornografice.

Interesant de asemenea este că copiii abuzați (în comparație cu opinia copiilor non-abuzați) cred că mai puțini copii suferă în același mod și cunosc mai puține cazuri concrete. Acest fapt poate mări gradul sentimentului de vinovăție sau rușine și împiedică căutarea unei persoane de încredere pentru a relata trauma.

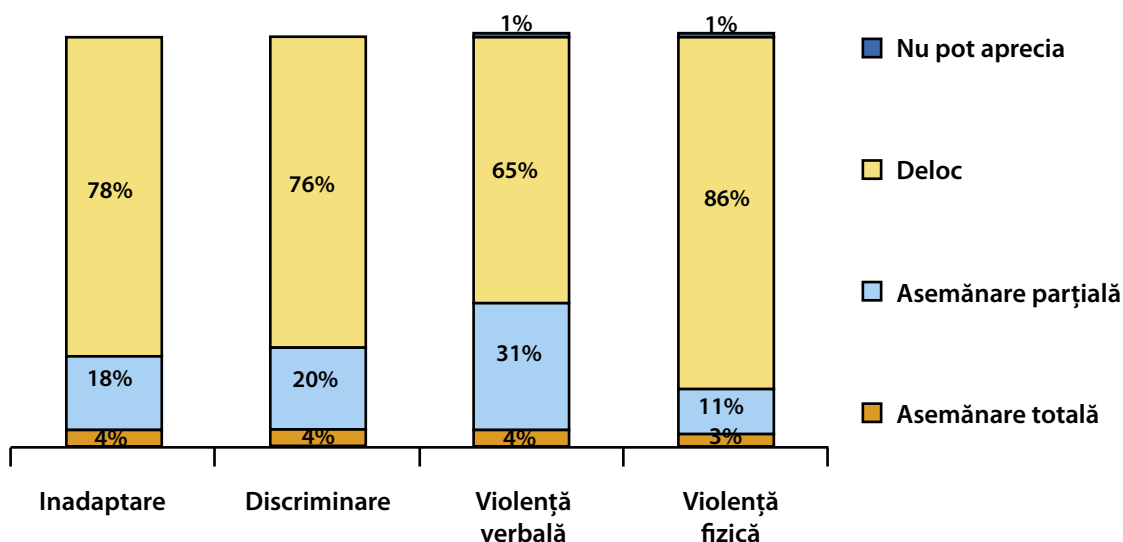
F. VIOLENȚA ÎN ȘCOALĂ DIN PARTEA CADRELOR DIDACTICE

Ce spun copiii?

Violența în școală din partea cadrelor didactice a fost cercetată sub trei aspecte:

- discriminarea – critică disproporționată la adresă unui anumit elev;
- violența verbală – profesorul obișnuiește să strige;
- violența fizică – profesorul lovește cu palma sau aplică alte forme de violență fizică elevului.

Prezența elementelor de violență în școală: Cum este situația ta?

S-a mai întrebat în ce măsură copiii intervievați se simt inadaptați în școală (nu le place la școală, nu au prieteni apropiați sau se simt respinși).

Discriminare

- 56 % cred că există cel puțin câțiva elevi care suferă de discriminare din partea profesorilor.
- 54 % cunosc cel puțin un copil într-o situație asemănătoare.
- 24 % dintre copii spun că, cel puțin uneori, se regăsesc în situația în care se simt discriminați de către profesor, nedreptățiți, acuzați de lucruri neadevărate.

Violența verbală

- 66 % cred că există cel puțin câțiva elevi care suferă de violență verbală.

- 64 % cunosc cel puțin un elev într-o situație asemănătoare.
- 34 % se regăsesc cel puțin parțial în situația în care profesorul strigă la ei.

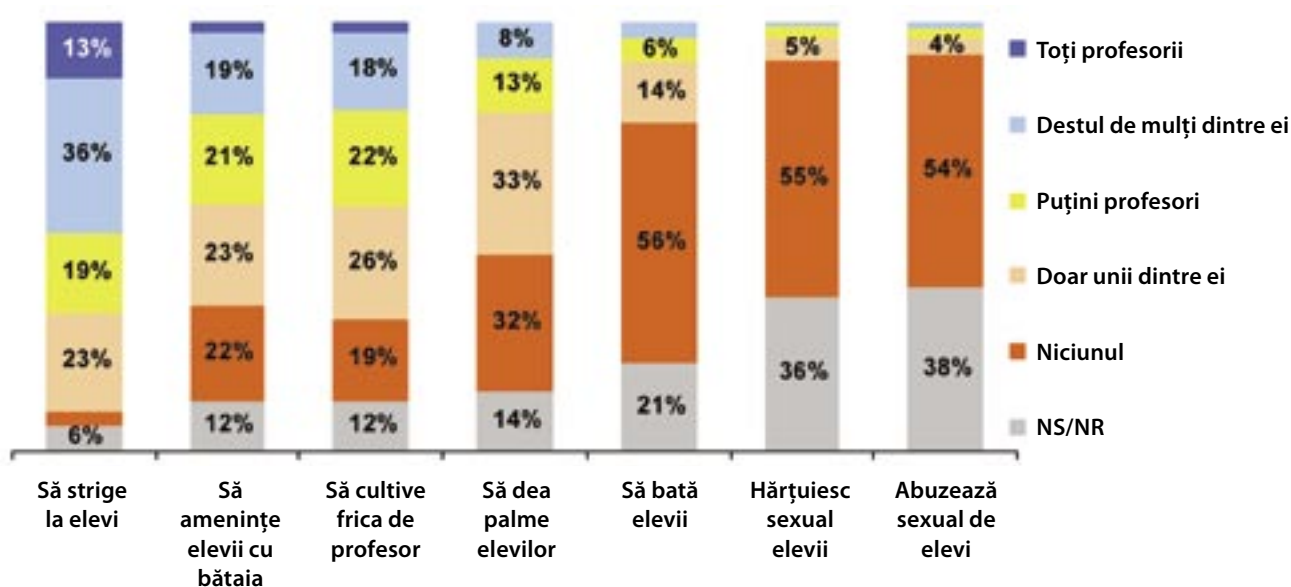
Violența fizică

- 42 % cred că există cel puțin câțiva elevi care suferă de violență fizică din partea profesorilor.
- 44 % cunosc cel puțin un elev într-o situație asemănătoare.
- 14 % se regăsesc cel puțin parțial în situația în care profesorul îi lovește cu palma.

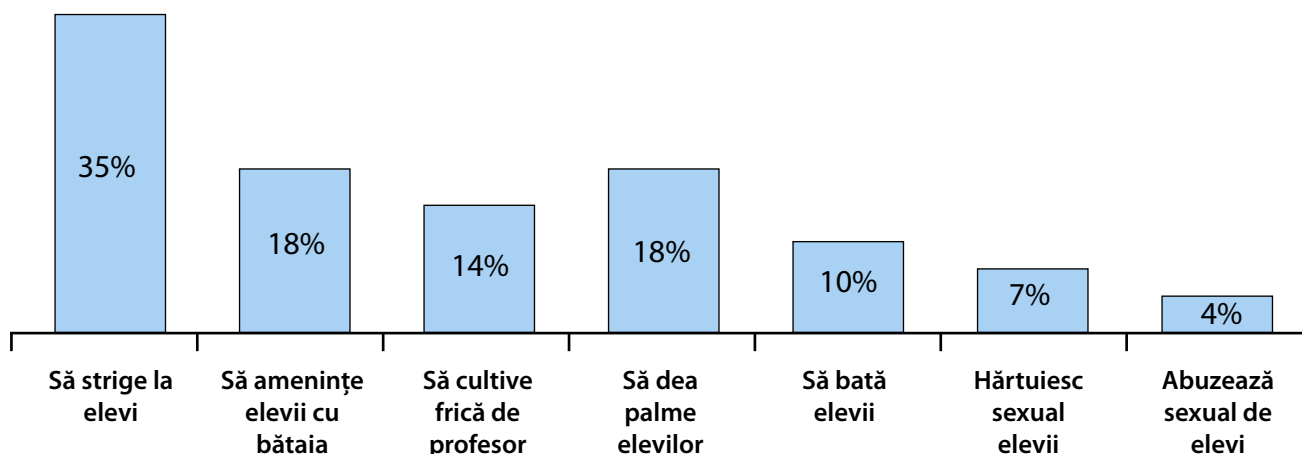
Ce spun părinții?

Părinții intervievați susțin percepția că profesorii utilizează practici educative violente. Opiniile părinților sunt prezentate în diagramele de mai jos.

Gândindu-vă la școlile din Republica Moldova, câți profesori credeți că obișnuiesc să facă următoarele?

Gândindu-vă la școlile din Republica Moldova, câți profesori cunoașteți că obișnuiesc să facă următoarele?

Cine sunt copiii victime?

- Copiii care suferă de toate cele trei tipuri de violență la școală raportează un grad scăzut de adaptare școlară – ceea ce nu este surprinzător. Dat fiind faptul că în acest studiu toate datele au fost obținute în același timp, nu putem spune nimic despre cauzalitate: dacă neadaptarea școlară determină violența sau invers.
- Analizele corelaționale arată că copiii suferă frecvent de mai multe tipuri de violență la școală.
- Cele mai strânse corelații se constată între violența verbală și fizică și între discriminare și violența verbală. Dacă un copil suferă de unul dintre aceste tipuri de violență, este foarte probabil ca el/ea să sufere și de celălalt tip.
- Fetele suferă în tendință mai mult din cauza violenței în școală, în mod special din cauza violenței fizice.

2. PERCEPEREA FENOMENULUI VIOLENȚEI ÎMPOTRIVA COPILULUI ÎN REPUBLICA MOLDOVA

A. CUM PERCEP COPIII CHESTIONAȚI FENOMENUL ÎN REPUBLICA MOLDOVA?

Neglijarea fizică

Peste o treime dintre elevii chestionați (37%) cred că cel puțin jumătate dintre copiii din Republica Moldova suferă de foame din cauza lipsei hranei în familie sau nu li se cumpără haine decât foarte rar și nu au prea multe materiale necesare pentru școală. Alți 37% dintre subiecții studiului au identificat situația ca aplicându-se doar în cazul câtorva copii.

Când este vorba să recunoască situații similare în proximitatea lor, cei mai mulți (56%) spun că știu cel puțin câțiva copii aflați în aceeași situație. Două treimi dintre copiii care apreciază că familia nu are bani nici pentru mâncare spun că știu cel puțin câteva cazuri similare. Jumătate dintre copiii care locuiesc într-un municipiu spun că nu cunosc nici măcar un copil aflat în situația prezentată în scenariu.

Munca forțată

Peste 40% dintre subiecții studiului consideră că cel puțin jumătate dintre copiii din Republica Moldova, atunci când ajung acasă de la școală, sunt puși la o serie de treburi gospodărești și nu mai au timp nici pentru joacă, nici pentru prieteni și, uneori, nici pentru teme. Un procent extrem de mic dintre elevii intervievați (6%) consideră că aproape niciun copil nu se află în situația descrisă.

Un sfert dintre participanții la studiu nu cunosc însă niciun caz concret care să fie asemănător cu cel prezentat. Mai degrabă fetele decât băieții pot identifica în anturajul lor cazuri similare. În schimb, peste o treime dintre copiii singuri la părinți și aproape același procent dintre copiii din mediul urban spun că nu cunosc niciun astfel de caz.

Neglijarea emoțională

O treime dintre elevii intervievați spun că majoritatea copiilor din Moldova trăiesc cu sentimentul că nu reușesc să corespundă așteptărilor foarte mari ale părinților și că, de multe ori, îi dezamăgesc. Mai mult chiar, 40% dintre elevii de liceu și 43% dintre copiii ale căror familii nu au bani nici pentru mâncare spun același lucru. Două treimi dintre participanții la studiu au declarat că știu cel puțin câteva cazuri de copii aflați în această situație.

Sunt situații în care părinții, deși oferă copiilor tot sprijinul material de care aceștia au nevoie, totuși nu acordă timp pentru a discuta cu ei, pentru a comunica, pentru a-i ajuta. Aproape 40% dintre

subiecții studiului spun că această situație este specifică doar câtorva copii, însă 30% afirmă că situația se aplică la cel puțin jumătate dintre copii. De altfel, atunci când sunt întrebați dacă ei cunosc astfel de cazuri concrete, 47% dintre ei declară că știu măcar câțiva astfel de copii.

De asemenea, sunt părinți care nu se interesează aproape deloc de copilul lor. Nu știu când pleacă la școală, când se întoarce, dacă și-a făcut temele. 27% dintre elevii intervievați apreciază că această situație este valabilă pentru o jumătate sau mai mult de jumătate dintre copii. În schimb, peste 55% dintre elevii afirmă că situația este caracteristică unui număr foarte restrâns de copii. Peste 50% dintre elevii cuprinși în eșantion spun că știu cel puțin câteva cazuri de copii neglijați astfel de părinții lor.

Abuzul emoțional/verbal

Practicile unor părinți care își agresează verbal copilul și îl umilesc sunt percepute de majoritatea elevilor chestionați (56%) ca fiind prezente doar în unele familii din Republica Moldova. Copiii din

familii monoparentale sau ale căror venituri sunt apreciate ca fiind insuficiente pentru mâncare percep acest fenomen ca fiind mai răspândit. Mai bine de jumătate dintre copiii din aceste două categorii chiar cunosc mai multe exemple similare.

Abuzul fizic

Peste o treime dintre elevii intervievați cred că cel puțin jumătate dintre copii sunt bătuți uneori pentru că nu ascultă de părinți. Percepția aceasta este mai puternică în rândul copiilor care provin din familii monoparentale sau cu venituri care nu le ajung nici pentru procurarea hranei. Copiii care declară că familia lor nu are bani nici de mâncare au în preajma lor mai mulți copii aflați în situația dată.

Violența față de copii în școală

Aproape o treime dintre elevii chestionați consideră că situațiile în care unii profesori strigă la elevi sunt generalizate (la cel puțin jumătate dintre copii). O altă treime dintre elevi cred că situația

se aplică doar unor copii. Același procent dintre elevii cuprinși în studiu cunosc chiar câteva cazuri concrete.

Aproape jumătate dintre copiii participanți la studiu cred că cel puțin o parte dintre elevi sunt victime ale violenței fizice utilizate de către profesori în timpul orelor. Aproximativ în aceeași proporție copiii au afirmat că știu astfel de cazuri concrete.

Abuz sexual

Peste 40% dintre copiii chestionați cred sunt cel puțin câteva situații în care copiii sunt atrași de adulți în locații în care se vizionează filme pornografice. O treime dintre ei declară că cunosc cel puțin un exemplu concret.

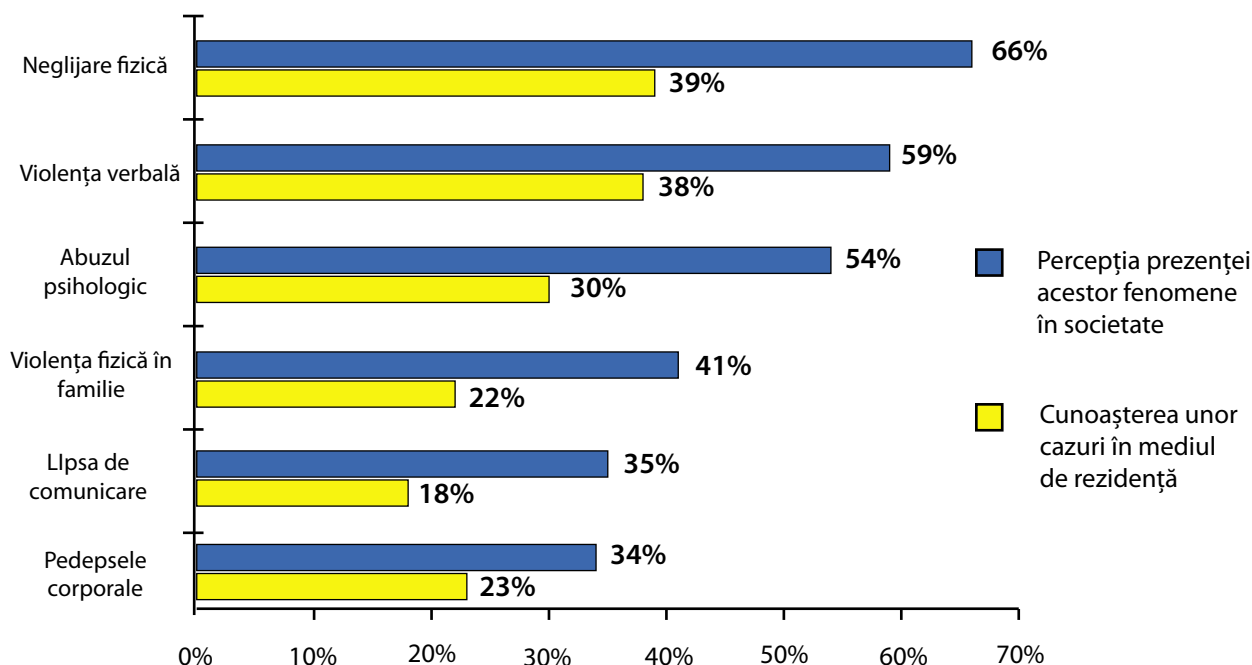
O treime dintre elevii chestionați cred că cel puțin câțiva copii se află în situații de agresiune sexuală din partea adulților sau a unor copii mai mari. Un procent asemănător declară că cunosc în medii lor proxim astfel de cazuri.

B. CUM PERCEP PĂRINȚII CHESTIONAȚI FENOMENUL ÎN REPUBLICA MOLDOVA?

Viața de familie pare să contrabalanseze greutatea materiale resimțite în multe familii din Republica Moldova; șase din zece familii se declară satisfăcute de viața de familie. Rețeta mulțumirii, din acest punct de vedere, este atinsă într-o pondere mai ridicată în rândul familiilor din orașele mari sau din municipii, cele cu venituri de peste 2500 de lei lunar per gospodărie, cu studii medii și superioare ale părinților.

Percepția părinților asupra neglijării și violenței față de copii în familie

Neglijarea fizică

Două treimi dintre părinții chestionați consideră că părinții din Republica Moldova își neglijează fizic copiii. 62% dintre intervievați spun că se întâmplă des sau foarte des ca părinții să-și lase copiii singuri acasă fără supraveghere și 31% afirmă că se întâmplă ca părinții să nu aibă grijă de igiena și alimentația copiilor. Percepția mai accentuată legată de răspândirea acestui fenomen în societate se manifestă cu precădere în orașele mari și în municipii, dar cunoașterea directă a unor astfel de cazuri este mult mai ridicată în mediul rural.

Violența verbală și psihologică

Violența verbală – măsurată prin frecvența certurilor dintre părinți/membrii adulți ai familiei sau între aceștia și copiii din familia respectivă – este percepută ca fiind destul de răspândită printre familiile din Republica Moldova. Astfel, 55% dintre părinții intervievați consideră că certurile dintre părinții/membrii adulți ai familiei au loc foarte des sau destul de des, deși doar 35% cunosc astfel de cazuri. De asemenea, 42% cred că există certuri frecvente și între părinți și copii și 20% cunosc exemple concrete.

Aproape la fel de negativă este percepția părinților intervieuați și în ceea ce privește formele de abuz psihologic (amenințări și interdicții). Astfel, peste jumătate dintre respondenți consideră că părinții din Republica Moldova folosesc foarte des sau destul de des una dintre aceste forme de abuz (amenințări cu bătaia sau cu alte pedepse: 44%, interdicții de a face diverse lucruri: 36%).

Neglijarea emoțională

Indiferența părinților față de copii, lipsa de comunicare, ignorarea copiilor reprezintă o altă problemă importantă a familiilor din Republica Moldova. Astfel, 35% dintre părinții intervieuați consideră că, la nivelul întregii societăți, se întâmplă foarte des sau destul de des ca părinții să nu se intereseze de problemele copiilor. Pe de altă parte, doar jumătate dintre aceștia spun că știu și cazuri concrete de ignorare a copiilor de către părinți.

Abuzul sexual

Despre acest fenomen se vorbește destul de puțin. E acceptat de 10% dintre părinți ca existând în societate, însă doar 5% îl recunosc în proximitate.

Munca în rândul copiilor

Un caz aparte reprezintă munca în rândul copiilor; indiferent despre ce formă de muncă e vorba (munca la câmp, grija de un frate sau o soră), incidența acestui fenomen este foarte ridicată. 59% dintre părinți acceptă că acest lucru se întâmplă des sau foarte des. În mediul rural, recunoașterea fenomenului în apropiere este mult mai ridicată (40%).

Violența fizică

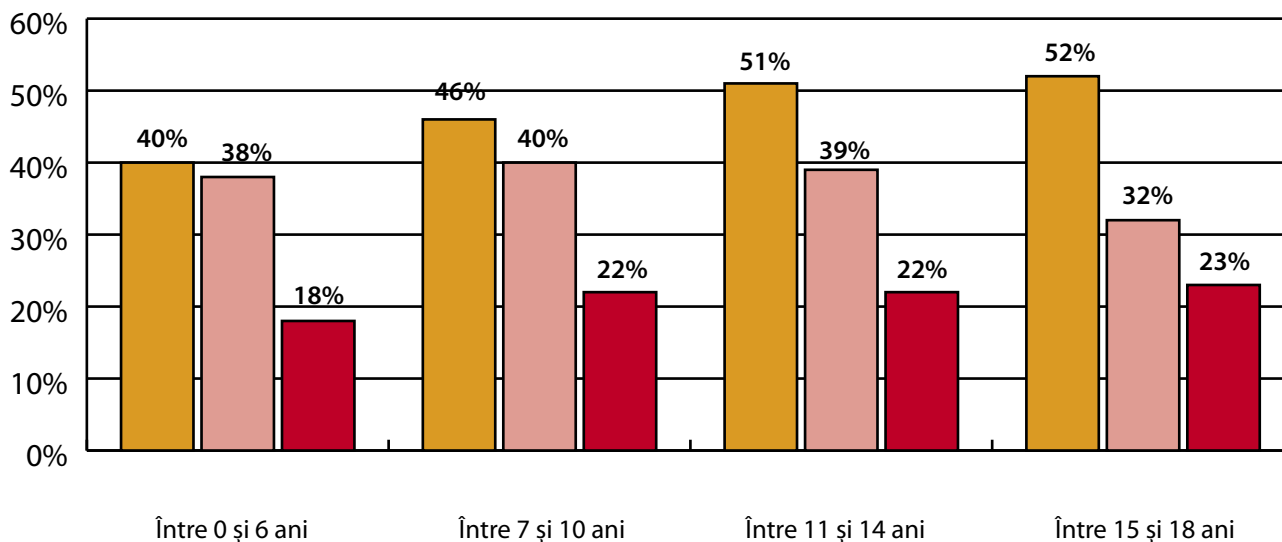
Patru din zece părinți consideră că în familiile din Republica Moldova violența fizică în familie este utilizată frecvent. Astfel, 36% dintre părinți cred că au loc violențe între membrii adulți ai unei familii, iar 17% cunosc exemple în acest sens. În plus, 29% dintre părinți consideră că sunt frecvente situațiile de violență dintre părinți și copii, iar 13% cunosc cazuri concrete de acest gen.

Evaluarea mediului educativ violent din familie s-a realizat și prin măsurarea percepției părinților asupra climatului din familiile din Republica Moldova. Astfel, părinții au fost întrebați în ce proporție cred ei că anumite practici educative violente sunt utilizate asupra copiilor. Am urmărit aceste răspunsuri comparativ pe patru grupe de părinți după vârsta copiilor pe care aceștia îi au.

După părerea dumneavoastră, câți copii din Republica Moldova sunt....

- certați
- bătuți cu palma
- supuși la violențe grave

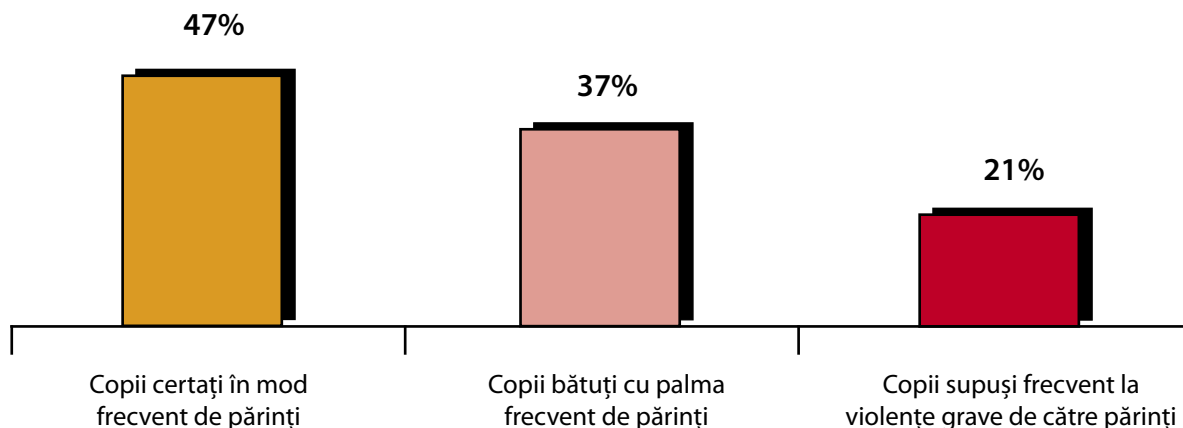
în mod frecvent de părinții lor?

Datele din figura de mai sus reprezintă media procentelor indicate de către părinți la cele trei întrebări. Astfel, în medie, respondenții care au copii cu vârste între 0 și 6 ani consideră că 40% dintre copiii din Republica Moldova sunt certați frecvent de către părinții lor, 38% sunt bătuți cu palma, iar 18% sunt bătuți violent.

Părinții copiilor cu vârste între 7 și 10 ani au indicat cel mai mare procent mediu de copii bătuți cu palma (40%), referitor la copiii certați ultimele două grupe de părinți au indicat procente foarte apropiate (51, 52%), iar despre procentul copiilor supuși la violențe grave, ultimele trei categorii de părinți au o imagine aproape identică (22, 23% în medie dintre copiii din Republica Moldova sunt supuși la astfel de practici în familie).

Percepția părinților asupra incidenței violenței fizice față de copii în familii în Republica Moldova

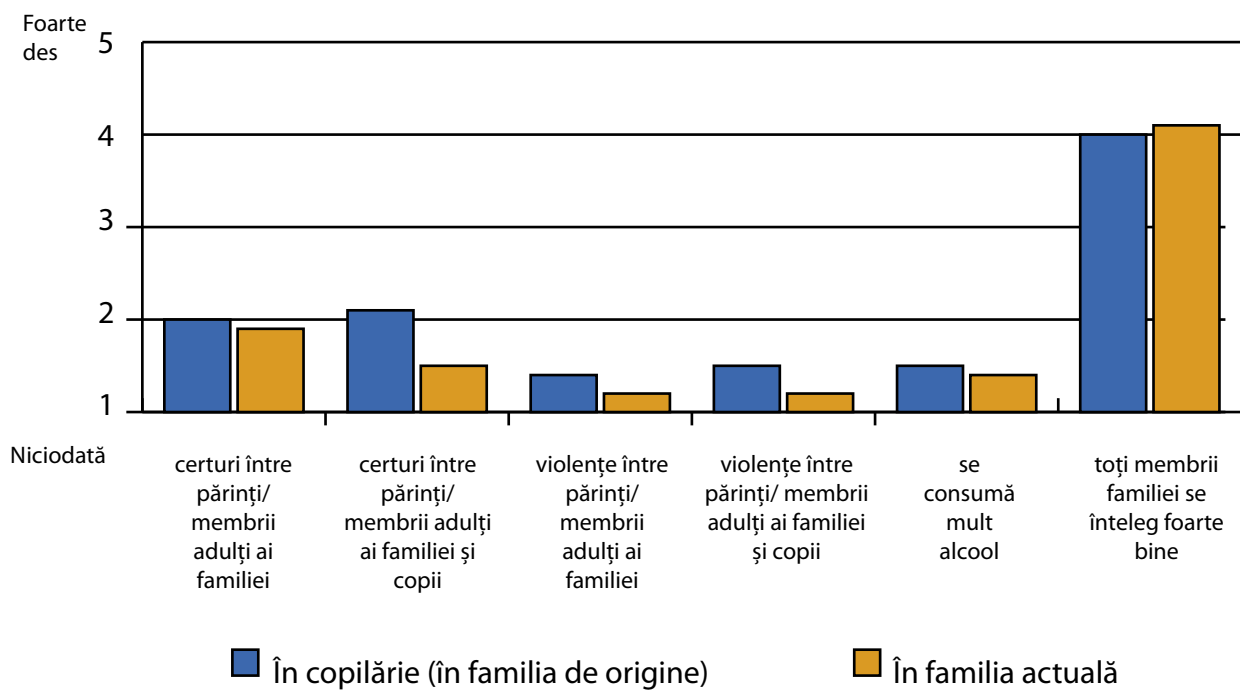
Per ansamblu, percepția generală este că aproape jumătate dintre copii sunt certați frecvent de către părinții lor, peste o treime sunt bătuți cu palma

frecvent de către părinți, iar doi din 10 copii sunt supuși frecvent la violențe grave de către părinți.

3. TRANSMITEREA TRANSGENERAȚIONALĂ A ABUZULUI

În familia dumneavoastră cât de des s-au întâmplat/se întâmplă următoarele?

„coloanele” reprezintă medii aritmetice între 1 „niciodată” și 5 „foarte des”

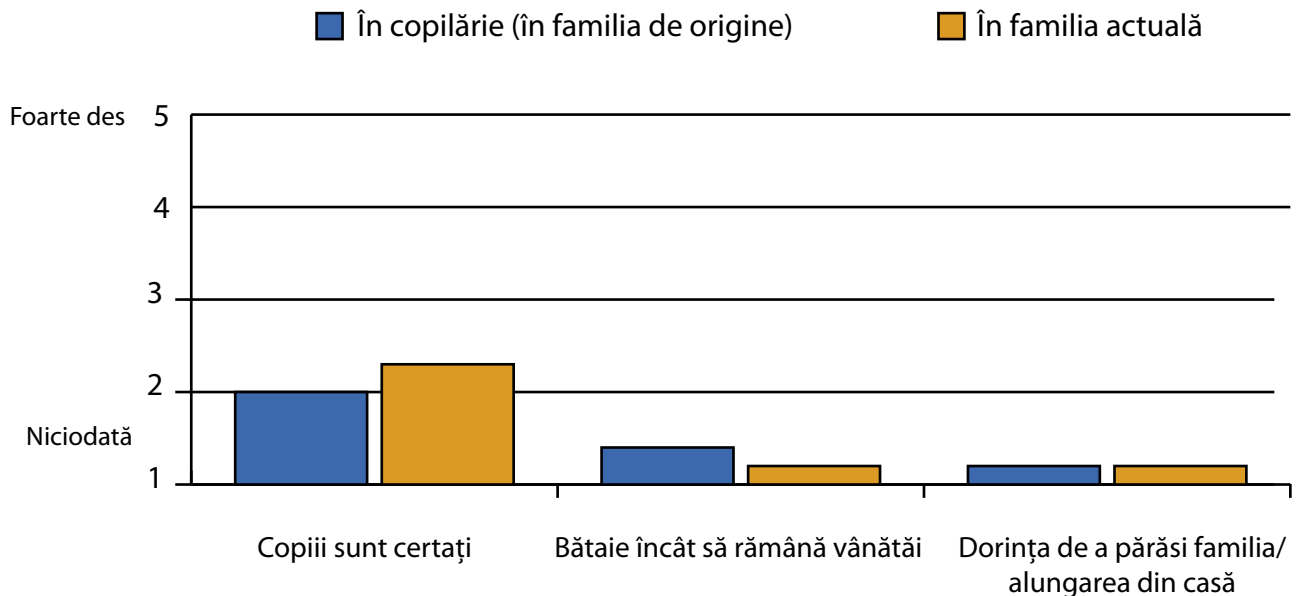

Așa cum se observă din graficul de mai sus, de la o generație la alta media frecvenței cu care părinții se ceartă între ei, fac abuz de alcool și își supun la diverse forme de violență copiii își menține aproape aceleași valori. Astfel, în medie, frecvența certurilor dintre părinți și copii este cu mai puțin de 0,5 puncte mai apropiată de valoarea (1) (care semnifică niciodată). Aproximativ la fel se întâmplă și în cazul violențelor dintre părinți și copii.

Analizând, pe aceeași scală de la 1 la 5, răspunsurile la alte întrebări legate de practicile violente utilizate în familie, observăm aceeași tendință de perpetuare de la o generație la alta. Astfel, copiii sunt certați la fel de mult ca și părinții lor în trecut. Bătăile cu vânătași nu au dispărut încă.

În familia dumneavoastră cât de des s-au întâmplat/se întâmplă următoarele?

Folosind analizele corelaționale se vede că – tendențial – ceea ce părinții au trăit în propria copilărie reapare și în familia actuală. De pildă,

părinții care au fost victime ale abuzului verbal în copilărie folosesc acest tip de comportament și cu propriii lor copii.

4. DISCIPLINAREA COPILOR: CORECTAREA COMPORTAMENTULUI VERSUS ABUZ

A. FRECVENȚA APLICĂRII METODELOR DE DISCIPLINARE A COPIILOR

Părinții participanți la studiu au fost întrebați despre metodele pe care le utilizează pentru a corecta pe copii atunci când aceștia nu se comportă cum trebuie. Lista de practici corective de mai jos a fost evaluată ca frecvență a aplicării lor asupra copiilor.

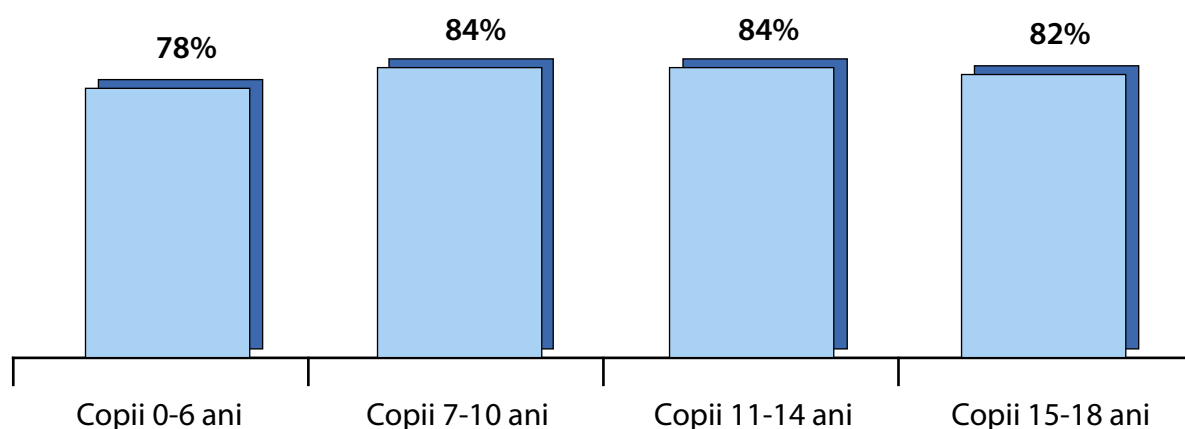
- a. I se interzic distracțiile/hobby-urile pentru o perioadă de timp
- b. I se interzice să privească la TV
- c. I se interzice să iasă afară la joacă
- d. I se interzice să se vadă cu prietenii
- e. I se interzice să iasă din camera lui
- f. Îl dați afară din casă
- g. Se întâmplă să vă săturați de el și să nu vă mai pese ce face
- h. Îl pedepsiți prin a nu vorbi cu el
- i. Îi confiscați pentru o perioadă unele lucruri (jucării, banii etc.)
- j. Îl discreditați pe copil, spunându-i că nu e bun de nimic
- k. Îl certați/criticați
- l. Îl vorbiți urât (îl înjurați)
- m. La mânie, îi spuneți că este prost și altele de felul acesta
- n. Îl amenințați că nu-i veți cumpăra anumite lucruri
- o. Îl trimiteți să-și caute singur de mâncare (să cerșească, să fure)
- p. Îl amenințați cu bătaia sau cu alte pedepse

- q. Îl amenințați că-i veți rupe urechile, că-i veți tăia unghiile din carne etc. (amenințări de mutilare)
- r. Îl amenințați cu moartea („te omor dacă nu mă ascuți”, „te omor în bătaie” etc.)
- s. Nu-i dați să mănânce pentru o perioadă
- t. Îl puneți să stea în genunchi
- u. Îl puneți la colț (cu mâinile sus)
- v. Îl legați ca să nu poată fugi
- w. Îl pișcați, îl trageți de păr
- x. Îl pălmuiți
- y. Îl bateți încât să rămână urme/vânătai
- z. Îl bateți cu diverse obiecte (curea, băț etc.)
- aa. Îi explicați unde a greșit

Am analizat comparativ care sunt cele mai utilizate pedepse pentru diferite grupe de vârstă¹. Pentru că diferențele dintre rezultatele obținute la varianta aa (ii explicați unde a greșit) și celelalte pedepse sunt prea mari, această variantă va fi analizată separat.

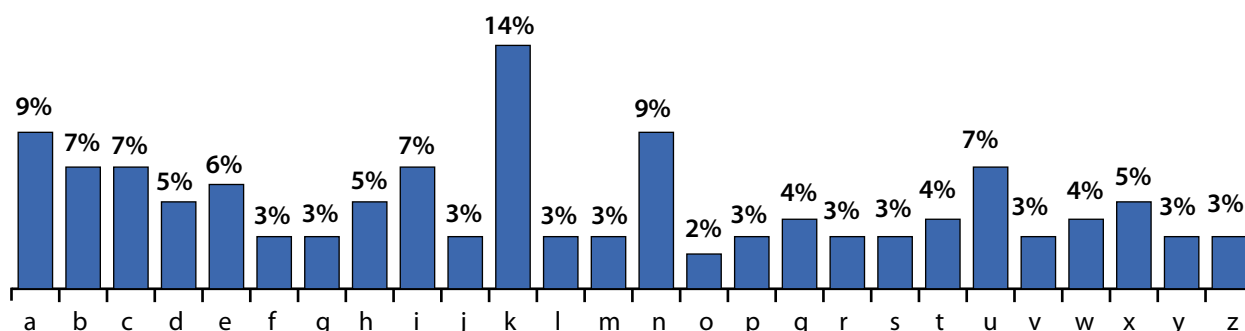
Frecvența utilizării de către părinți a explicațiilor în educație (Foarte des + destul de des)

Se observă că aproximativ opt din zece părinți spun că în mod frecvent explică atunci când copiii lor greșesc. Aceasta este, pe departe, cea mai utilizată metodă de corectare pe care majoritatea părinților din Republica Moldova spun că o folosesc.

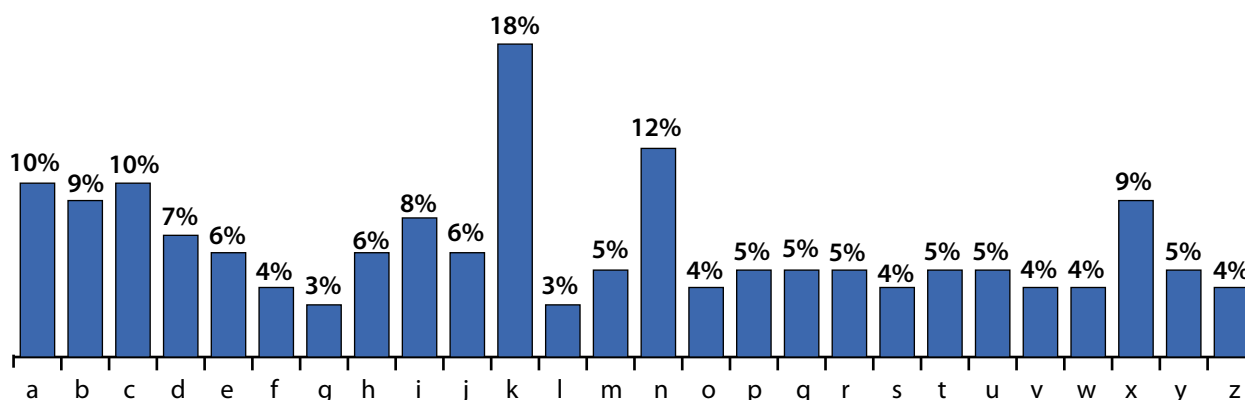
¹ Procentele indicate în grafice reprezintă suma cumulată a răspunsurilor de „foarte des” și „destul de des”.

Atunci când copilul/ copiii dvs. nu se comportă cum trebuie, cât de des se întâmplă următoarele?
Copii 0-6 ani

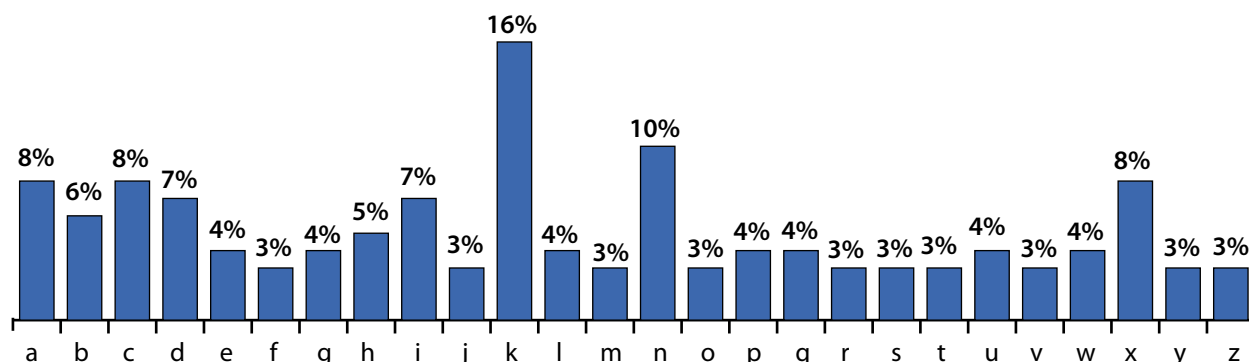
Părinții care au copii cu vârste cuprinse între 0 și 6 ani declară că aplică cel mai frecvent metoda criticii (cearta) (14% o aplică foarte des și destul de des). Următoarea metodă folosită (ca frecvență) este amenințarea că nu i se vor cumpăra anumite lucruri și interzicerea distracțiilor/hobby-urilor pentru o perioadă de timp.

Atunci când copilul/ copiii dvs. nu se comportă cum trebuie, cât de des se întâmplă următoarele?
Copii 7-10 ani

În cazul părinților cu copii din categoria de vârstă 7-10 ani, metodele de corecție utilizate cel mai frecvent sunt: cearta, critica (k: 18%), amenințarea că nu li se vor cumpăra anumite lucruri (n: 12% dintre părinți folosesc frecvent această metodă) sau interdicțiile (de a merge la distracție sau de a ieși afară la joacă: a și c). La această categorie de vârstă pălmuirea ca metodă de disciplinare este utilizată mai des decât la alte categorii de vârstă (x: 9%).

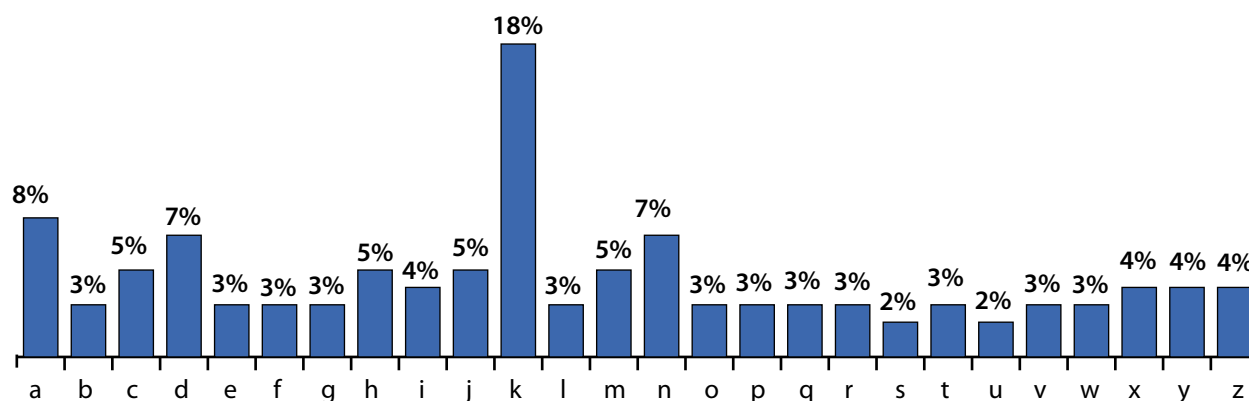
Atunci când copilul/ copiii dvs. nu se comportă cum trebuie, cât de des se întâmplă următoarele?
Copii 11-14 ani

Metodele utilizate cel mai frecvent de către părinți pentru corectarea comportamentului copiilor cu vârste cuprinse între 11 și 14 ani sunt: cearta, critica (k: 16% dintre părinți au indicat această pedeapsă ca fiind folosită în mod frecvent) și amenințarea de a nu i se cumpăra anumite lucruri (n: 10%).

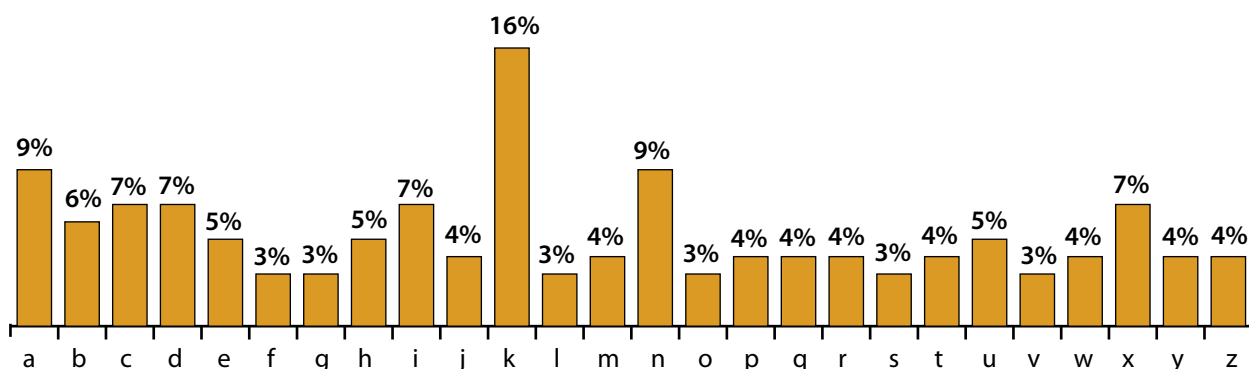
Pentru copiii cu vârste cuprinse între 15 și 18 ani critica/cearta sunt metodele folosite în general de către părinți pentru a li se corecta comportamentul. Destul de puțini părinți mai apelează și la interzicerea distracțiilor/hobby-urilor pe o anumită perioadă de timp, de a ieși cu prietenii sau la amenințarea că nu i se va cumpăra un anumit lucru, aceste metode fiind utilizate de către 7-8% dintre părinți.

Atunci când copilul/ copiii dvs. nu se comportă cum trebuie, cât de des se întâmplă următoarele?
Copii 15-18 ani

Pentru a avea o imagine sintetică despre pedepsele pe care le utilizează părinții în educația copiilor de orice vârstă, am calculat o medie pentru toate cele patru vârste.

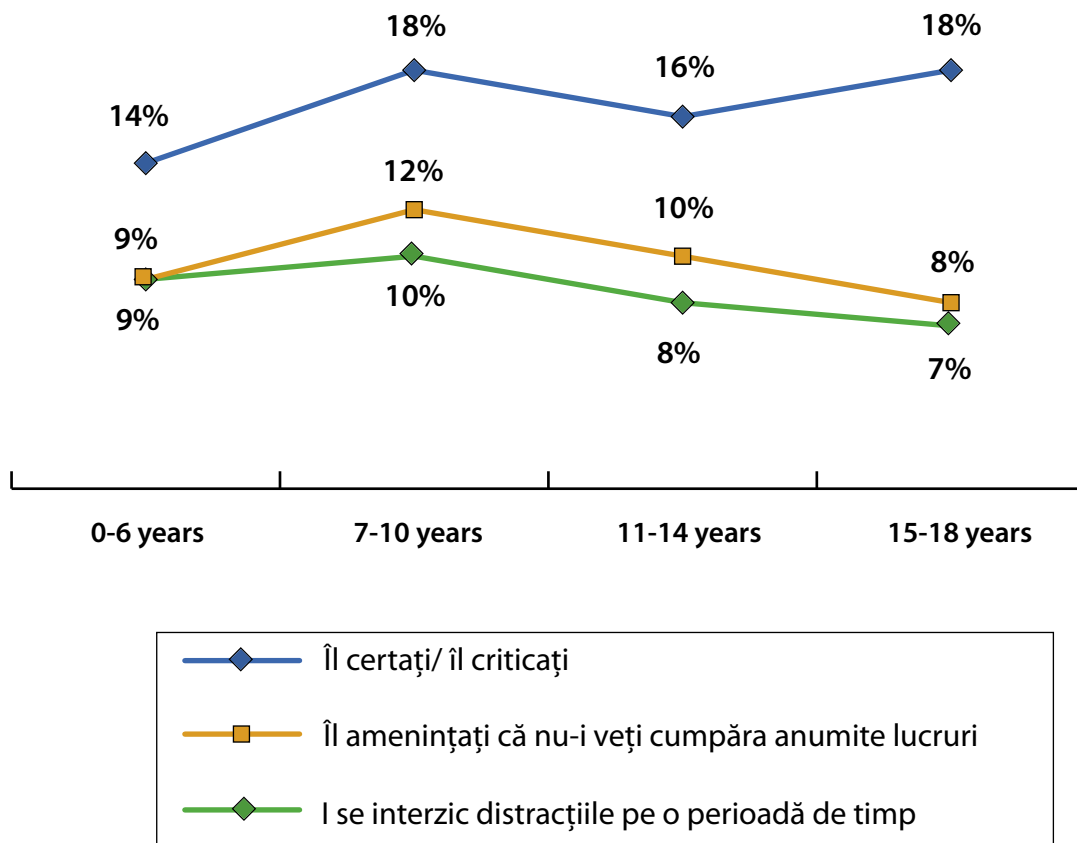
Atunci când copilul/ copiii dvs. nu se comportă cum trebuie, cât de des se întâmplă următoarele?
Total eșantion părinți

Per ansamblu, observăm din declarațiile părinților că de cele mai multe ori părinții încearcă să corecteze eventualele greșeli ale copiilor pe cale verbală (explicarea acestor greșeli sau certuri/

critici). Fără a reprezenta un fenomen, corecția fizică (pălmuitul) apare totuși (7% – opțiunea x). În plus, frecvența utilizării acestui tip de pedepse scade cu cât vârsta copilului este mai mare.

Aplicarea la diferite vârste a celor mai frecvente pedepse

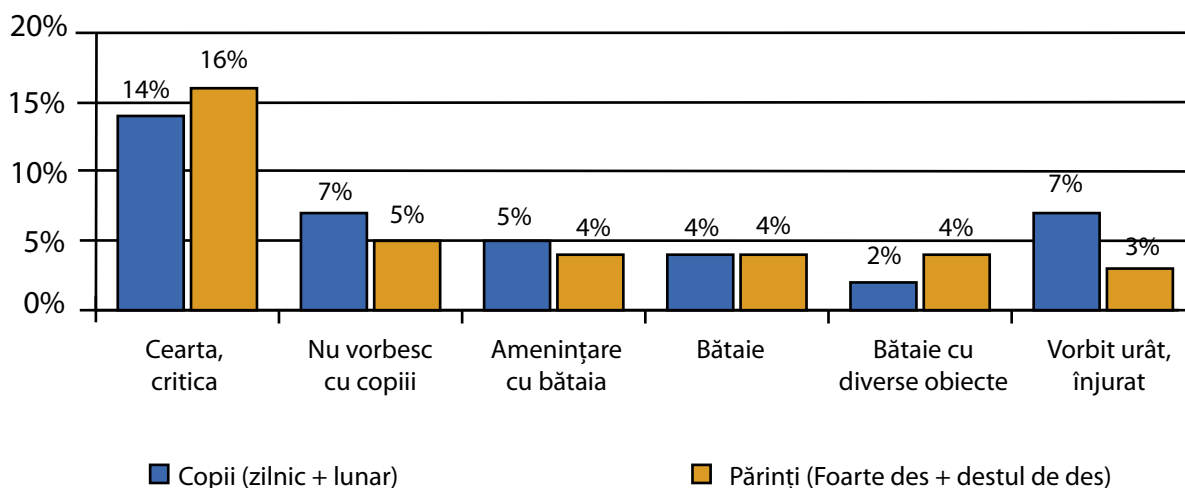

Comparație între răspunsurile părinților și ale copiilor

S-a efectuat o comparație între răspunsurile copiilor și ale părinților la întrebarea despre frecvența violenței. Rezultatele sunt prezentate în

diagrama de mai jos. Întrucât itemii și scalele utilizate pentru cele două grupuri-țintă ale studiului au fost diferite, comparația este doar orientativă.

Comparație între răspunsurile copiilor și ale părinților privind frecvența cu care sunt aplicate pedepsele

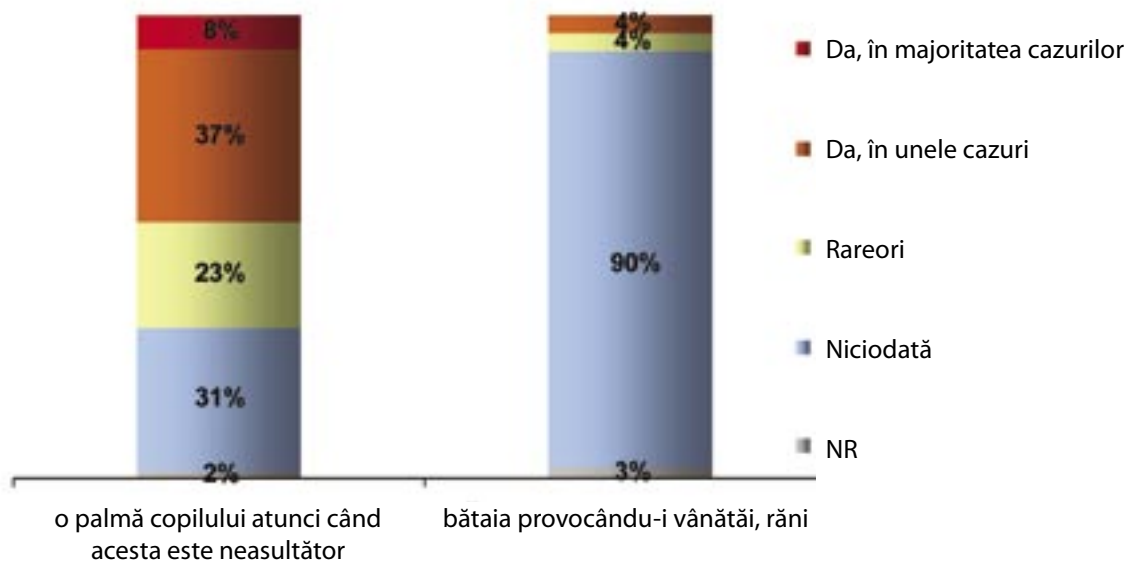

B. ACCEPTABILITATEA ȘI NECESITATEA METODELOR FIZICE DE DISCIPLINARE

Două modalități de educare prin violență fizică aplicate copiilor în familii au fost evaluate ca acceptabile/inacceptabile de către părinții intervievați. Mai puțin de o treime dintre părinți consideră că bătaia de orice fel este inacceptabilă (fie ea doar o palmă sau mai multe lovituri care să provoace răni). O palmă dată copilului atunci când acesta este neascultător e considerată de aproape jumătate dintre părinți acceptabilă fie doar în unele cazuri, fie chiar în majoritatea cazurilor.

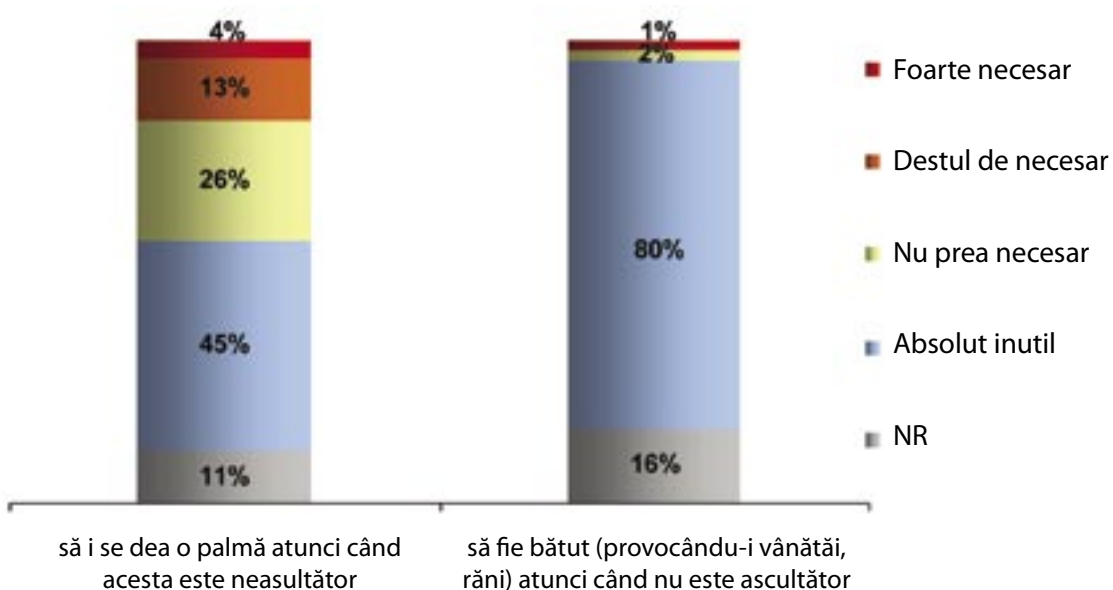
Considerații acceptabile următoarele măsuri de corecție

Aceiași părinți nu acceptă însă în marea lor majoritate bătaia dură care provoacă răni sau vânătăi. Totuși, 8 % dintre părinți cred că există unele cazuri în care bătaia violentă aplicată copilului este acceptabilă.

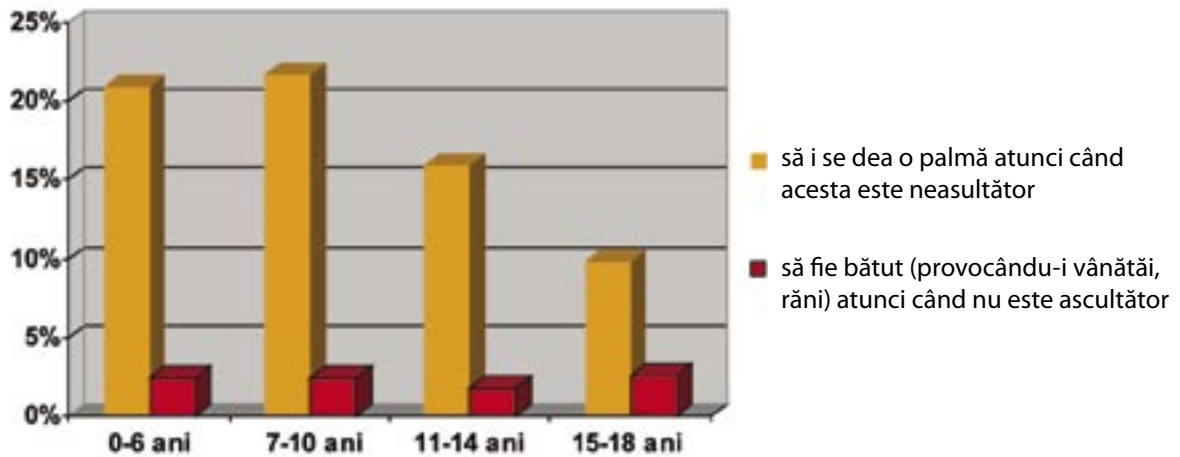
Deși o mare parte dintre părinți consideră că e acceptabil să i se dea copilului cel puțin uneori câte o palmă (45%), totuși, puțini părinți sunt convingși că acea palmă e chiar necesară pentru educația unui copil. În ceea ce privește bătaia dură, aceasta este respinsă de marea majoritate a părinților intervievați (80%).

Pentru a educa un copil cât de necesar este...?

Pentru a educa un copil cât de necesar este ...?

(foarte necesar + destul de necesar)

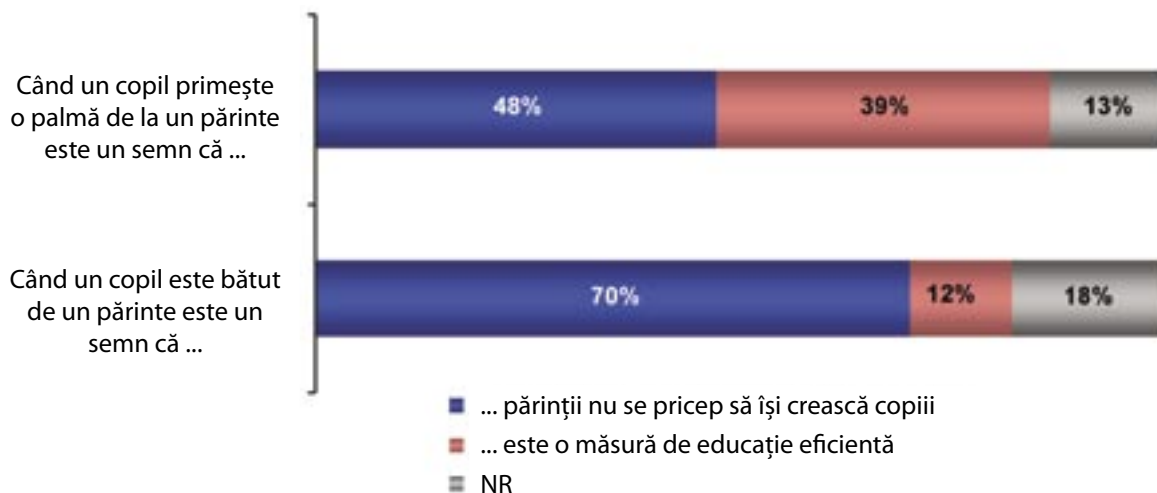

Răspunsurile părinților privind utilitatea acestor două tipuri de pedepse fizice au fost analizate și în funcție de vârsta copiilor. Din nou se observă o concepție legată de copilăria mică (0-6, 7-10 ani) potrivit căreia „copilul cât e mic trebuie bătut”. Necesitatea palmuirii copilului pentru educarea lui există în concepția a doi din zece părinți care au copii cuprinși în aceste două grupe de vârstă. Pe măsură ce copiii înaintează în vârstă bătaia este văzută ca o necesitate de tot mai puțini părinți. Procentul părinților care consideră pedepsele

severe ca fiind utile este aproximativ același pentru toate categoriile de vârstă ale copiilor.

Bătaia „ușoară” (o palmă) este așadar considerată mai degrabă acceptabilă, dar nu și necesară. Deși această metodă este considerată eficientă de 39% dintre părinți, totuși, 48% consideră că bătaia (chiar și cea sub forma unei palme) indică mai degrabă incompetența părinților în a-și educa cu metode potrivite copilul.

Bătaia metodă eficientă sau incompetența părinților?

Părinții care utilizează bătaia „dură” în educarea copiilor sunt considerați de 70% ca fiind nepricepuți în a-și crește copiii. Totuși, deși nu

cred că e neapărat necesară, 12% cred că, cel puțin uneori, aceasta este o măsură eficientă de educație.

Bătaia metodă justificată?

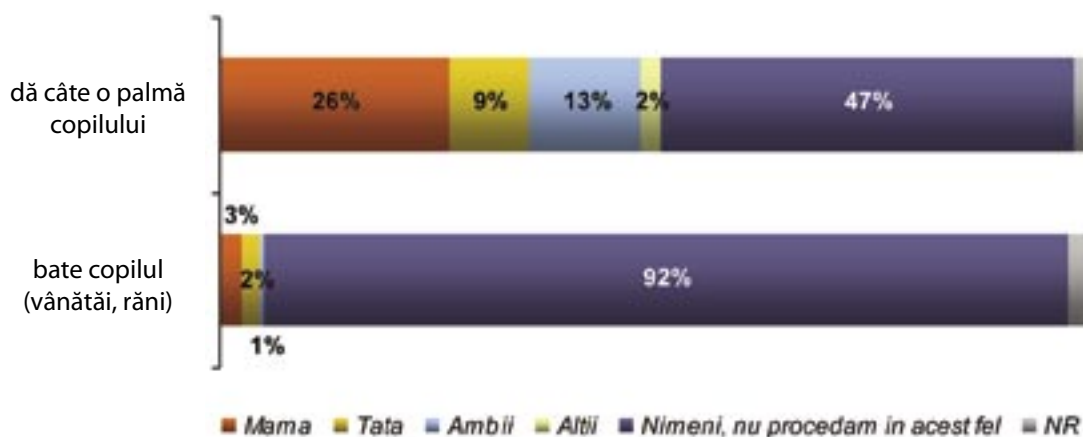
Mai mult de jumătate dintre părinți spun că lovirea copilului cu palma poate fi justificată în anumite situații. În schimb, bătaia „dură” este respinsă de 9 din 10 părinți.

C. RESPONSABILITATEA ȘI MOTIVELE PENTRU DISCIPLINAREA COPILULUI

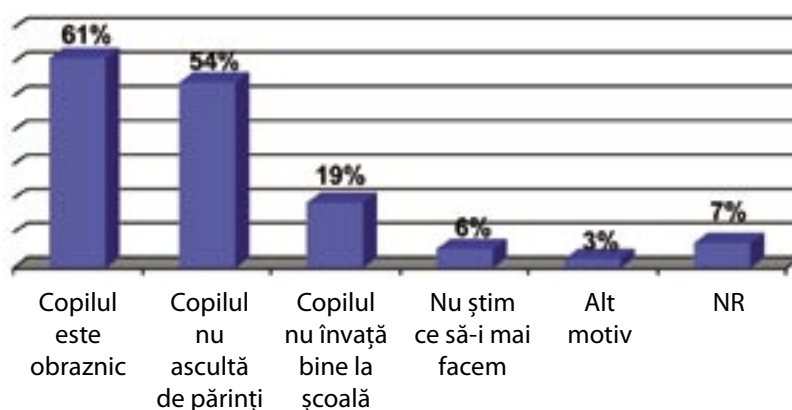
Potrivit rolurilor tradiționale asumate în familie, mama are rolul de a se ocupa de educația copiilor și, de aceea, ea este și cea care aplică mai des pedepsele (inclusiv câte o palmă). În una din 10

familii tata își asumă rolul de a utiliza metoda palmuirii în educarea copiilor. Mai mult de 90% din cei intervievați declară că nu folosesc niciodată bătaia soldată cu vânățai sau răni asupra copilului.

În familia dvs. de obicei cine este persoana care aplică astfel de pedepse:

De ce sunteți nevoit să recurgeți la astfel de pedepse?

Motivele pedepselor fizice violente aplicate de către părinți copiilor sunt fie legate de lipsa autorității reale a părintelui (copilul este obraznic, nu ascultă de părinți, nu știm ce să-i mai facem), fie de rezultatele școlare (nu învață bine la școală). La

categorii *alte motive* părinții au mai indicat: pune mâna unde nu trebuie, se alintă, se reține prea mult la joacă, se bate cu copiii, face dezordine, vine târziu acasă, minte sau doar ca să aibă frică de părinți.

D. REGLEMENTAREA UTILIZĂRII METODELOR DE DISCIPLINARE A COPIILOR

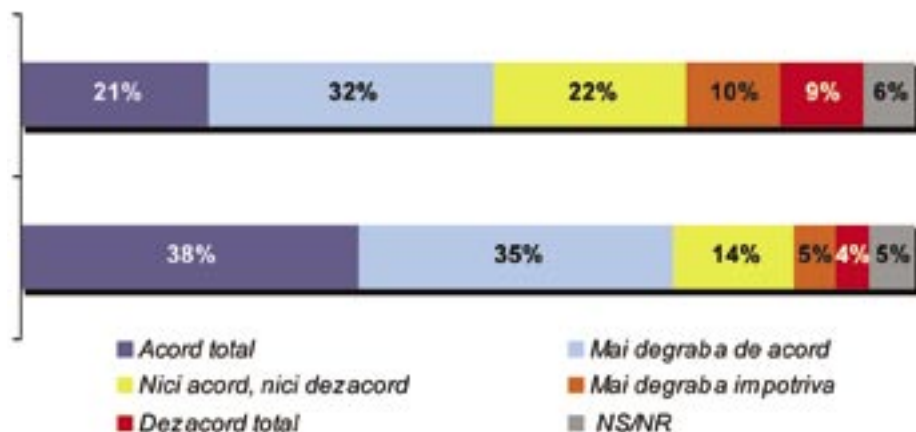
Două din zece persoane sunt în totalitate de acord ca legea să reglementeze modul în care părinții își tratează copiii. O treime sunt mai degrabă pentru

decât împotriva. Există un număr de părinți (19%) care sunt mai mult sau mai puțin fermi împotriva reglementării legale a relațiilor dintre părinți și copii.

Considerați că...?

- modul în care părinții își tratează copiii ar trebui reglementat prin lege?

- pedepsele corporale aplicate de către părinți copiilor ar trebui interzise prin lege?

Când vine vorba însă de pedepsele corporale, peste 70% se pronunță pentru interzicerea prin lege a pedepselor corporale aplicate de către

părinți copiilor. Există un nucleu de rezistență la interzicerea legală a acestor pedepse care reprezintă 9% dintre părinți.

**5. APRECIEREA ROLULUI
PROFESIONIȘTILOR ÎN
ASISTENȚA CAZURILOR
DE VIOLENȚĂ ÎMPOTRIVA
COPILULUI**

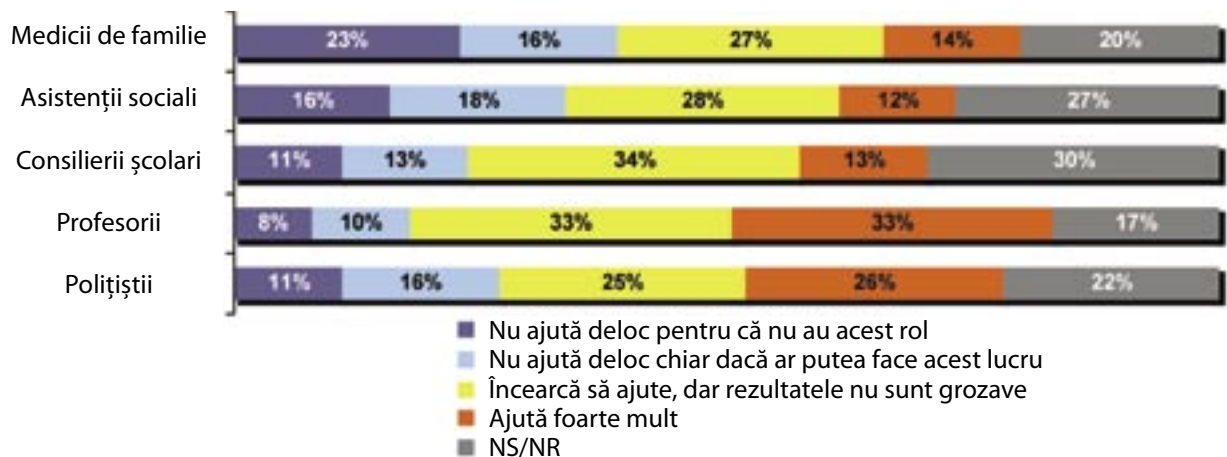
A. ROLUL PROFESIONIȘTILOR ÎN ASISTAREA CAZURILOR DE VIOLENȚĂ FAȚĂ DE COPII

Părinții cuprinși în studiu par să cunoască mai puțin rolul profesioniștilor din domeniile asistenței sociale și psihologice (asistenții sociali și consilierii/ psihologii școlari), cei care ar fi în primul rând responsabili (profesional și social) de rezolvarea cazurilor de violență față de copii.

Cum evaluați asistența oferită de următoarele persoane în cazurile de violență îndreptate împotriva copiilor?

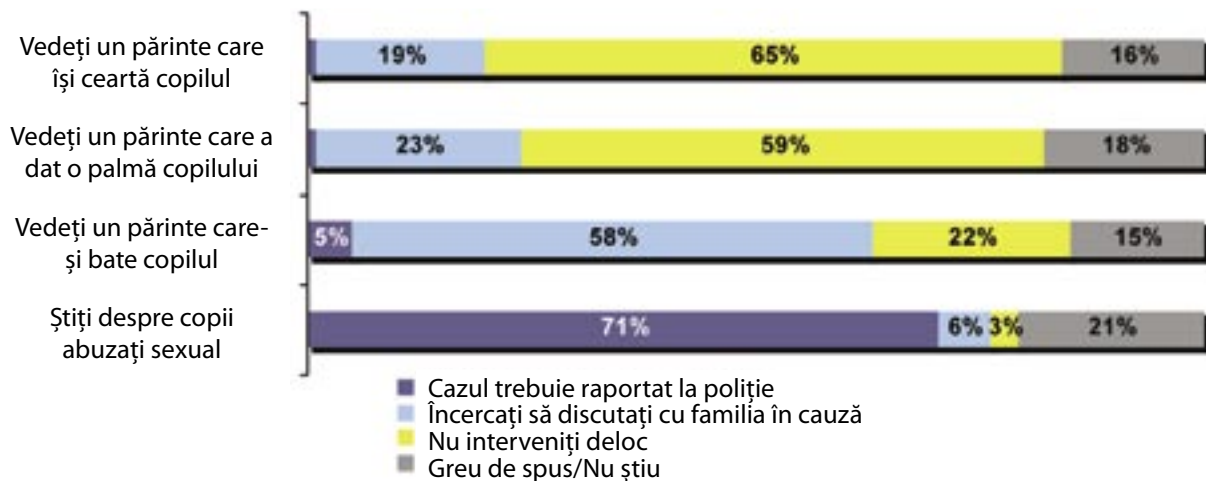
Profesorii sunt considerați ca fiind cei mai eficienți în rezolvarea unor astfel de cazuri (33% dintre părinți afirmă că aceștia ajută foarte mult). Un sfert dintre respondenți spun că polițiștii exercită, de asemenea, un rol eficient în cazurile de violență îndreptată împotriva copiilor.

B. CUM REACȚIONEAZĂ PERSOANELE DIN JUR ȘI STATUL LA CAZURILE DE VIOLENȚĂ FAȚĂ DE COPII

Responsabilitatea civică asumată de către părinți în fața situațiilor de violență asupra copiilor a fost măsurată prin evaluarea intențiilor comportamentale raportate la patru cazuri

gradual diferite ca agresivitate. Părinții au fost întrebați ce acțiuni ar întreprinde dacă s-ar afla în fața unei asemenea situații.

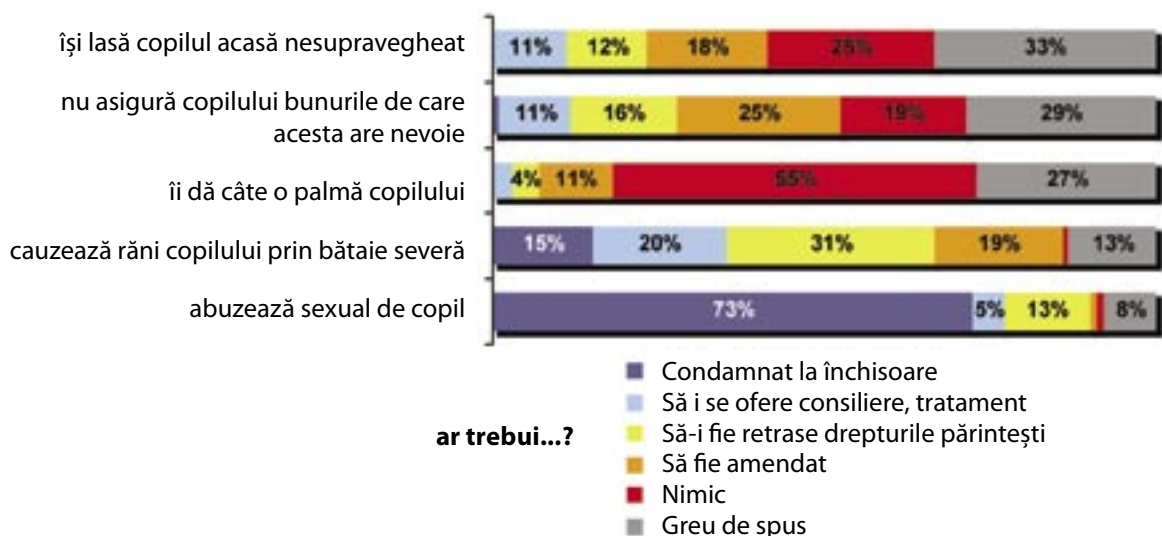
Cum considerați că ar trebui să procedați în următoarele situații?

Un număr mai mic de părinți (între 15 și 21 %) au declarat că nu ar ști cum să acționeze dacă s-ar confrunta cu cazuri specifice de violență față de copii. Pentru aproximativ două treimi dintre părinți, imaginea unui alt părinte care își ceartă sau își pălmuiește copilul nu declanșează niciun

resort atitudinal sau acțional. Abia în situația în care un copil este bătut de părinte, 58% dintre cei intervievați spun că ar interveni să discute cu părintele în cauză. Doar 5% ar raporta un astfel de caz la poliție. Abuzul sexual al unui copil va fi raportat de 71% dintre părinți organelor de poliție.

Considerați că un părinte care...

ar trebui...?

Cea mai tolerată acțiune de violență asupra copiilor de către părinți este lovirea cu palma. Astfel, peste jumătate dintre subiecții intervievați afirmă că nu ar trebui să i se întâmple nimic părintelui care face acest lucru. Mai degrabă cazurile de neglijare (lasă copilul nesupravegheat sau nu asigură copilului bunurile de care acesta are nevoie) sunt sancționate de către părinți, propunând fie amenda, fie retragerea drepturilor părintești.

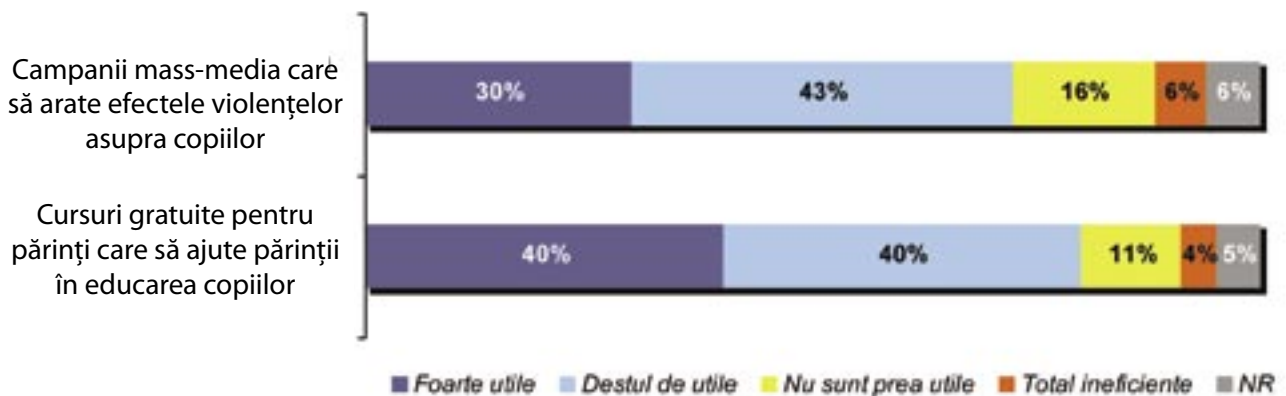
Rănirea copilului în urma bătăii ar trebui sancționată, în viziunea unei treimi dintre părinți, cu retragerea drepturilor părintești. Proporția respondenților care consideră că părinții care-și bat copiii atât de sever ar trebui să fie condamnați la închisoare sau amendați este asemănătoare (15% și, respectiv, 19%) și 2 din 10 respondenți sugerează că unor asemenea părinți ar trebui să li se ofere consiliere și tratament. Marea majoritate dintre cei intervievați (aproximativ trei sferturi) consideră închisoarea o pedeapsă potrivită pentru părinții care abuzează sexual de copii.

C. EDUCAȚIA PRIVIND VIOLENȚA FAȚĂ DE COPII

Studiul de asemenea a cercetat percepțiile părinților despre cât de utile sunt metodele de difuzare în Moldova a informației cu privire la problemele ce țin de creșterea și educarea copiilor,

neglijarea și abuzul față de copii. Aproximativ trei sferturi dintre părinți consideră utile sau foarte utile atât campaniile din mass-media, cât și cursurile gratuite pentru părinți privind creșterea și educarea copiilor.

În ce măsură considerați utile următoarele acțiuni?

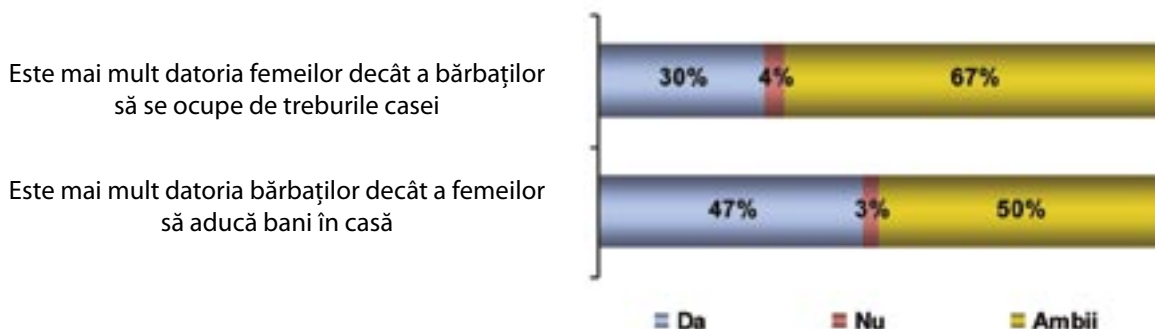

D. ATITUDINI PRIVIND ROLURILE DE GEN (GENDER) ȘI ROLURILE ÎN FAMILIE

În cadrul studiului părinții au fost rugați de asemenea să ofere informații despre atitudinea lor față de rolurile în familie și rolurile de gen

(gender). Rezultatele au arătat că atât bărbații, cât și femeile în Moldova aderă la percepția tradițională a rolurilor sociale.

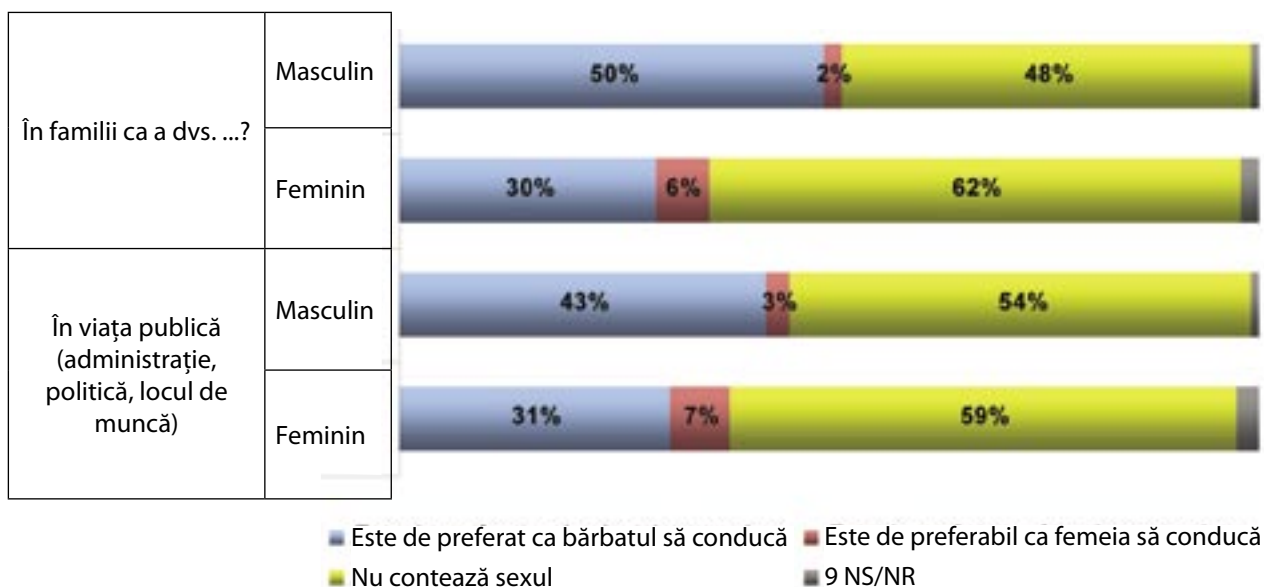
În general sunteți de părere că...?

Aproape o treime dintre subiecții intervievați (în egală măsură bărbați și femei) consideră că femeile trebuie să se ocupe mai mult de casă. Celelalte două treimi spun că ambii soți sunt responsabili de treburile casei. În cazul responsabilității pentru

banii câștigați, aproape jumătate dintre părinții cuprinși în studiu (din care bărbații în mai mare măsură decât femeile) consideră că bărbații sunt responsabili într-o mai mare măsură de veniturile familiei.

Sunteți de părere că...?

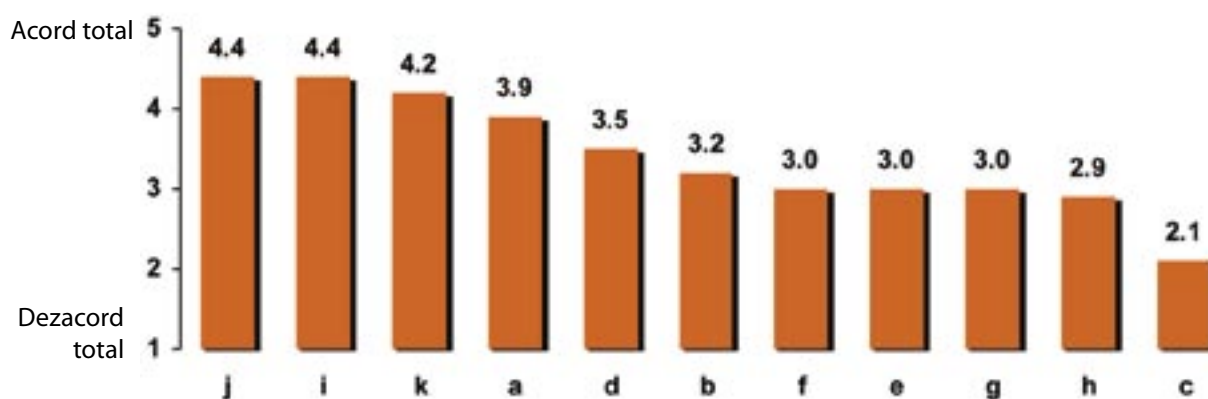

În viața socială 43% dintre bărbați spun că ei ar trebui să fie lideri, iar 3% afirmă că femeile ar trebui să conducă. Aproape o treime dintre femei spun că bărbații ar trebui să conducă în viața publică în timp ce doar 7% susțin că femeile trebuie să fie liderii vieții publice. Răspunsurile au fost similare când părinții au fost întrebați despre cine ar trebui să conducă în familie. Jumătate dintre respondenții

de sex masculin spun că bărbatul ar trebui să conducă în familie și doar 2% bărbați și 6% femei spun că femeia ar trebui să conducă familia.

În final, părinților li s-a prezentat o serie de afirmații privind creșterea și educarea copiilor. Ei au fost rugați să evalueze în ce măsură sunt sau nu sunt de acord cu fiecare afirmație.

În ce măsură sunteți de acord că...?

(„coloanele” reprezintă medii aritmetice între 1 „dezacord total” și 5 „acord total”)

- a. *Responsabilitatea bărbatului este de a aduce bani în casă, iar a femeii de a avea grijă de copii și gospodărie*
- b. *Copiii trebuie să se învețe de mici cu greul*
- c. *Bătaia este ruptă din rai*
- d. *„O palmă la fund” dată copiilor din când în când n-are cum să facă rău*
- e. *Un copil trebuie să știe de frica părinților pentru că astfel va asculta mai mult de părinți*
- f. *Un copil care nu este pedepsit nu va învăța ce este bine și ce este rău*
- g. *Un copil este proprietatea părinților; de aceea, părinții sunt singurii care trebuie să decidă asupra viitorului copilului*
- h. *Tratamentul mai sever îi va întări pe copii și, în final, va fi un beneficiu pentru viața copilului la maturitate*
- i. *Copiii trebuie să asculte întotdeauna de părinții lor*
- j. *Copiii trebuie tot timpul controlați*
- k. *Părinții trebuie să se consulte și cu copiii înainte de a lua o decizie precum mutarea din localitate*

Cele mai importante afirmații cu care părinții intervievați au fost de acord sunt legate de ascultarea de părinți, controlul asupra copiilor și comunicarea cu ei. Respingerea cea mai clară a fost față de proverbul tradițional care „justifică” utilizarea violenței în educație: „Bătaia este ruptă din rai”.

CONCLUZII

Problema maltratării copilului nu este una simplă. În lume încă nu au fost găsite soluții perfecte pentru prevenirea și eradicarea cazurilor de abuz și neglijare a copiilor. Totodată, cunoașterea fenomenului permite identificarea unor strategii eficiente care, fiind aplicate, micșorează riscurile de maltratare a copilului și totodată consolidează factorii de protecție pentru copilul în situație de risc/victimă a maltratării.

Cercetarea privind violența față de copii este primul studiu la această temă realizat în Republica Moldova, pe un eșantion reprezentativ, fapt care ne rezervă dreptul să formulăm concluzii valide, iar recomandările studiului să fie luate în considerare în procesul de promovare a politicilor în domeniul protecției copilului.

CONCLUZII

1. Fenomenul violenței împotriva copilului a fost înregistrat într-o varietate largă de manifestări. Atât copiii, cât și părinții au raportat cazuri de abuzuri fizice și psihologice în familie și în școală, neglijare, cazuri de exploatare a copilului în munci casnice, abuzuri sexuale. Numărul cazurilor de abuz și neglijarea autoraportate de părinți și copii este mai mic decât rata de incidență a cazurilor cunoscute de către copii/părinți în comunitate/proximitate, ceea ce înseamnă că probabil cazurile de abuz și de neglijare sunt subraportate atât de către victime, cât și de către abuzatori.

2. Decalajul cel mai semnificativ dintre rata autoraportării și perceperea fenomenului se constată cu referire la fenomenul **neglijării copilului**. În timp ce unul din zece copii din eșantionul general și trei din zece copii care se autopercep foarte săraci consideră că sunt neglijăți, că nimeni nu are grijă de ei, totodată 56% din copiii chestionați, atunci când se pronunță despre răspândirea fenomenului în societate, menționează că cunosc cazuri când copiii sunt neglijăți în familii sărace. Părinții, la fel, apreciază fenomenul neglijării copilului destul de grav la nivel de societate (6 din zece părinți consideră că neglijarea se întâlnește des și foarte des).
3. Problema **implicării copiilor abuziv în munci casnice** a acumulat rate destul de înalte, fiind evidențiată atât de copii, cât și de părinți. Fenomenul a fost autoraportat aproximativ în aceleași proporții după cum se percepe la nivel de societate. 40% dintre copii consideră că 5 din 10 copii sunt implicați abuziv în munci casnice, iar 6 din zece părinți consideră că fenomenul se întâlnește des și foarte des.
4. Fenomenul **violentei în școală** s-a reliefat ca unul foarte acut. Violența în școală se plasează pe locul doi, atât conform autoraportărilor, cât și după perceperea fenomenului în proximitate/societate. Astfel, 3 din 10 copii au recunoscut abuzuri verbale și fizice din partea profesorilor. 50 % dintre copii cunosc cel puțin un caz de agresare a copiilor din partea profesorilor.
5. Informații controversate s-au obținut cu referire la **abuzul emoțional/psihologic/verbal**. Chiar dacă în linii generale situația se arată a fi destul de pozitivă (șapte din zece copii intervievați apreciază că sunt sprijiniți de părinți în ceea ce fac), într-un alt context o treime dintre elevii chestionați menționează că majoritatea copiilor nu reușesc să împlinească așteptările părinților și îi dezamăgesc. Or, aceasta poate fi examinat ca un indicator probabil al rejecției și ignorării copiilor din partea părinților. În același context, s-a relevat și problema agresiunii verbale în relația copil-părinte. Astfel, peste un sfert din părinți recunosc că au loc certuri între ei și copii, în timp ce doar doi din zece copii apreciază că în familia lor ei uneori sunt supuși violentei verbale (sunt numiți cu tot felul de cuvinte umilitoare). În acest context, putem presupune că copiii au o înțelegere eronată a comunicării nonviolente.
6. Incidențele diverselor forme de abuz sunt interrelaționate. Aceasta înseamnă că copiii care suferă de o formă de abuz suferă probabil și de o altă formă. Acest fapt este relevant când se face un diagnostic psihologic al unui copil, pentru că ne reamintește să căutăm și alte forme de abuz; pentru consiliere și tratamentul psihologic ne sensibilizează să confruntăm mai mulți factori negativi în mod simultan.
7. Proporția prezenței fenomenului de **bătaie a copiilor** este raportată diferit de părinți și copii. Copiii raportează că sunt bătuți de propriii părinți în 25% din cazuri, pe când doar 7% dintre părinți recunosc că își bat copiii cu palma, iar 4% – cu diverse obiecte. În același

timp, trei din zece părinți consideră că bătaia este folosită des ca metodă de disciplinare în Republica Moldova. Astfel, rata autoraportărilor din partea copiilor aproape coincide cu rata perceperii de către părinți a fenomenului dat.

8. Se constată o subestimare de către părinți a răspândirii fenomenului de abuz sexual, în comparație cu aprecierea acestui fenomen de către copii. Abuzul sexual (expunerea la materiale pornografice sau violența sexuală) a fost experimentat cel puțin o dată de aproximativ 10% dintre copiii intervievați, iar 30% din copii cunosc astfel de cazuri în proximitate. În același timp, 10% din părinții acceptă că fenomenul există în societate, iar 5% îl recunosc în proximitate.

9. S-a înregistrat tendința de perpetuare de la o generație la alta a comportamentului abuziv față de copii. Părinții care au fost martori sau victime ai unui comportament abuziv în copilărie de către părinții acestora arată tendința de a repeta acest comportament cu propriii copii.

10. Se constată contradicții în atitudinile exprimate de către părinți privind **bătaia/pălmuirea** copilului. 45% din părinți consideră că e acceptabil să i se dea copilului cel puțin uneori câte o palmă, în același timp 48% consideră că bătaia (chiar și cea sub forma unei palme) indică mai degrabă incompetența părinților în a-și educa cu metode potrivite copilul. Această metodă este considerată însă eficientă de 39% dintre părinți. Peste 70% din părinți se pronunță pentru interzicerea prin lege a pedepselor corporale aplicate de către părinți copiilor. Datele obținute ne demonstrează insuficiența de cunoștințe și confuzia părinților în ceea ce privește alegerea unor metode eficiente în disciplinarea copiilor.

11. Mulți părinți nu cunosc rolul profesioniștilor în asistența cazurilor de abuz, o parte din respondenți au și recunoscut acest fapt. Astfel:

- patru din zece părinți nu cunosc rolul medicului de familie și al psihologului școlar în asistența cazurilor de abuz;

- aproape jumătate din părinți (45%) nu cunosc rolul asistentului social;
- 25% din părinți nu cunosc rolul pedagogului;
- Trei din zece părinți nu cunosc rolul polițistului;
- Mulți părinți, atât bărbați cât și femei, susțin și cred în rolurile sociale tradiționale bazate pe stereotipurile de gen (gender). Atât bărbații, cât și femeile au tendința de a crede că femeile sunt în general responsabile pentru creșterea copilului și menținerea gospodăriei, iar bărbații sunt mai potriviți pentru rolul de conducere în familie și în societate. Bărbații la fel sugerează mai des că responsabilitatea pentru aducerea banilor în casă ar trebui să fie pe umerii lor. Rolurile sociale tradiționale tind să accentueze în mod natural inegalitatea de putere dintre adulți și copii. Astfel, copiii sunt mai puțin capabili să se protejeze sau să caute ajutor atunci când sunt abuzați sau neglijați.

RECOMANDĂRI

I. Prevenirea și asistența cazurilor de violență față de copii

Prevenirea fenomenului violenței față de copii trebuie abordată ca un ansamblu de politici, măsuri și tehnici care vor viza reducerea acestei probleme în Republica Moldova. Procesul de prevenție trebuie să aibă o continuitate în timp și să poarte un caracter multidisciplinar atât la nivel național, cât și la nivel local.

În baza constatărilor studiului dat, pot fi recomandate ca strategii eficiente de prevenire a **violentei față de copil în familie** următoarele:

- **diversificarea și dezvoltarea formelor de sprijin familial pentru a aborda cauzele violentei față de copii**, de exemplu, vizite la domiciliu din partea medicilor în perioada prenatală și postnatală, asistența socială comunitară; prevenirea șomajului în

rândul familiilor cu copii; instruirea părinților; indemnizații pentru familii sărace etc.;

- **dezvoltarea serviciilor comunitare destinate copiilor și părinților**, acestea ar putea include centre de zi pentru copiii din familii în situații de risc, servicii de consiliere pentru părinți, servicii de re-socializare pentru copii, etc.;
- **elaborarea mecanismelor de identificare și raportare a cazurilor de abuz și neglijare și educația privind aceste mecanisme**, în acest fel cazurile vor putea fi identificate și se va oferi asistența necesară.

În acest context, e de menționat că acțiunile de prevenire ar trebui intensificate în cazul grupurilor

specifice identificate în cadrul acestui studiu (grupuri de risc).

Dat fiind faptul că **violența în școală** s-a evidențiat ca o problemă destul de alarmantă, se cer a fi întreprinse acțiuni de prevenire focalizate pe acest segment. Astfel, considerăm că ar fi binevenite:

- **revizuirea curriculumelor de pregătire a cadrelor pedagogice** (inclusiv curriculumele de instruire continuă) și completarea acestora cu strategii din pedagogia și psihologia nonviolentei în procesul instructiv-educativ, precum și cu instruire privind fenomenul violenței față de copii în toate formele posibile și consecințele acestuia;
- **aplicarea programelor speciale** (de tipul grupurilor de sprijin reciproc) destinate profesorilor și altor angajați ai instituțiilor preuniversitare, cu scopul menținerii unui climat nonviolent;
- **revizuirea cadrului legal și normativ** privind pedepsirea angajaților instituțiilor preuniversitare pentru aplicarea unor tratamente discriminatorii și abuzive față de copii;
- **implementarea programelor de dezvoltare a deprinderilor de viață destinate copiilor** care ar aborda subiecte cum ar fi: viața familială, educația pentru sănătate, abilitățile de comunicare, rolurile de gen, violența față de copii și femei, migrația, consumul de alcool și droguri etc.

II. Informarea și schimbarea atitudinilor vizavi de fenomenul violenței față de copii în societate

Lipsa/insuficiența informațiilor privind indicatorii și consecințele diferitelor forme de abuz, modalitățile de raportare a cazurilor de violență descoperite, rolul serviciilor și al specialiștilor în asistența acestor cazuri, acceptarea rolurilor sociale tradiționale, precum și competențele insuficiente ale părinților și pedagogilor în disciplinarea nonviolentă a copiilor sunt factori evidenți în generarea și perpetuarea violenței față de copii.

Astfel, se recomandă să se întreprindă acțiuni speciale de informare și schimbare/formare de atitudini față de fenomenul vizat, sub forma unor campanii de informare și sensibilizare, programe informaționale, organizate la nivel național, cu caracter continuu, în următoarele domenii:

- efectele violenței față de copii asupra indivizilor și asupra societății;
- implicarea copiilor în munci casnice;
- metode eficiente de disciplinare a copiilor;
- comunicarea nonviolentă în școli;
- recunoașterea abuzului sexual al copiilor;
- identificarea și raportarea cazurilor de violență față de copii.

III. Dezvoltarea capacităților resurselor umane în domeniul prevenirii și intervenției în cazurile de violență față de copii

Pornind de la ratele îngrijorătoare de incidență a abuzurilor față de copii înregistrate în acest studiu, de asemenea ținând cont de faptul că părinții și-au exprimat rezerve vizavi de eficiența intervenției specialiștilor în aceste cazuri, considerăm oportun să recomandăm:

- elaborarea și implementarea modulelor de formare profesională și continuă a resurselor umane în domeniul drepturilor copilului, violenței față de copii, identificării și prevenirii timpurii a cazurilor de violență pentru psihologi, asistenți sociali, polițiști, medici, juriști, pedagogi.
- asigurarea profesioniștilor cu instrumente și proceduri de prevenire, identificare și asistență a copiilor și familiilor aflate în situații de risc și/sau maltratare.
- elaborarea și aplicarea unei proceduri clare de raportare și înregistrare a cazurilor de violență împotriva copiilor.